

EVLİLİK DOYUMUNUN SOSYOTROPİ-OTONOMİ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ İLE İLİŞKİSİ

TUĞÇE KAYIŞ

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2019

EVLİLİK DOYUMUNUN SOSYOTROPİ-OTONOMİ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ İLE İLİŞKİSİ

TUĞÇE KAYIŞ

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü,
2016

Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans
Programı, 2019

Bu Tez, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne
Yüksek Lisans (MA) derecesi için sunulmuştur.

IŞIK ÜNİVERSİTESİ

2019

IŞIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

EVLİLİK DOYUMUNUN SOSYOTROPİ-OTONOMİ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE
PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ İLE İLİŞKİSİ

TUĞÇE KAYIŞ

ONAYLAYANLAR:

Prof. Dr. Feryal Çam Çelikel Işık Üniversitesi
(Tez Danışmanı)

Dr.Öğr. Üyesi Rukiye Hayran Işık Üniversitesi

Prof.Dr. Aytül Hariri Maltepe Üniversitesi

ONAY TARİHİ: 14.01.2019

THE RELATIONSHIP BETWEEN MARRIAGE SATISFACTION SOCIOTROPY-AUTONOMY PERSONALITY TRAITS AND PROBLEM SOLVING SKILLS

Abstract

Objective: The aim of this study is to investigate the relationship between sociotropy-autonomy personality traits and problem solving skills of married couples. In this way, it is aimed to develop effective interventions to problems in the family institution, which is the smallest building block of society, by examining the personality traits and problem solving skills in marriage which affect the satisfaction of marriage.

Method: This research was composed of a total 400 individuals, 269 females and 131 males, all 18 years and above, and all married, through www.docs.google.com. The 'Written Informed Consent Form', 'Sociodemographic Features and Data Form', 'Marital Adjustment Scale', 'Sociotropy-autonomy Scale', 'Marital Problem Solving Scale' and 'Beck Depression Scale' were applied online to all participants. In the study, the hypothesis of normality was first tested. The Kolmogorov-Smirnov test and the height and height values of the data were analyzed in the normality Test. As a result of the analyses, it was observed that the distribution of the total scores was not normal and nonparametric tests were preferred. In the study, the difference between the two groups was examined, Mann Whitney U, and Spearman's Rho correlation analysis was applied to examine the relationship between the variables. SPSS for analysis of data.22 (statistical package for social science) package program was used.

Results: 269 (67.3%) of the participants were females and 131 (32.8%) were males. 106 (26.5%) participants had an education level of high school or below, and 294 (73.5%) were university. The income status of 116 (29%) was good and 284 (71%) had middle and lower levels of income. A positive correlation was found between the

problem solving skills of the participants in the study and the marital alignment, autonomy, total and personal success subscales. According to our results, as the problem solving skills in marriage increased, the adjustment score in marriage increased. No significant relationship was observed between marital harmony and sociotropy-autonomy personality traits.

Conclusion: According to the findings of our study, as the problem solving skills of the individual increased in marriage, the marital adjustment scores were also increased, and thus the importance of problem solving skills of individuals was pointed out in marriage life.

Key Words: Marital, Marital Satisfaction, Sociotropy, Autonomy, Marital Problem Solving.

EVLİLİK DOYUMUNUN SOSYOTROPİ-OTONOMİ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ İLE İLİŞKİSİ

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı evli bireylerin evlilik doyumlarının sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve problem çözme becerisi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu yolla, evlilik doyumunu etkileyen kişilik özellikleri ve evlilikte problem çözme becerileri incelenerek, toplumun en küçük yapıtaşı olan aile kurumundaki problemlere etkili müdahaleler geliştirebilmek hedeflenmiştir.

Yöntem: Bu araştırma www.docs.google.com bağlantısı yolu ile 18 yaş ve üzeri, okur-yazar, evli ve 269'u kadın 131'i erkek olmak üzere toplam 400 birey ile yapılmıştır. Araştırmada sırasıyla 'Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu' ile başlanmış, daha sonra sırası ile 'Sosyodemografik Özellikler ve Veri Formu', 'Evlilikte Uyum Ölçeği', 'Sosyotropi-Otonomi Ölçeği', 'Evlilikte Problem Çözme Ölçeği' ve 'Beck Depresyon Ölçeği' uygulanmıştır. Araştırmada ilk olarak normallik varsayımı sınanmıştır. Verilerin normallik sınavında Kolmogorov-Smirnov testi ve eğiklik-basıklık değerleri incelenmiştir. Analizler sonucunda toplam puanların dağılımının normal olmadığı görülmüş ve parametrik olmayan testler tercih edilmiştir. Araştırmada ikili gruplar arasındaki farkı incelemeye, Mann Whitney U, araştırma değişkenlerinin arasındaki ilişkiyi incelemek için ise Spearman's rho korelasyon analizi uygulanmıştır. Verilerin analiz edilmesinde SPSS.22 (Statistical Package for Social Science) paket programı kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan katılımcıların 269'u (%67,3) kadın, 131'i (%32,8) erkektir. 106'sı (%26,5) lise mezunu ve alt düzeyinde, 294'ü (%73,5) üniversite mezunu ve üzerindedir. 116'sının gelir durumu (%29) iyi ve 284'ünün (%71) orta ve altı gelir düzeyine sahiptir. Araştırmaya katılan bireylerin evlilikte problem çözme becerisi ile evlilikte uyum, otonomi toplam ve kişisel başarı alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre evlilikte problem çözme

becerisi arttıkça evlilikte uyum puanı da artmaktadır. Evlilikte uyum ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Sonuç: Araştırmanın bulgularına göre; kişinin evlilikte problem çözme becerisi arttıkça evlilikte uyum puanının da arttığı görülmüş olup, bireylerin evlilik hayatında problem çözme becerilerinin önemi belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilik Doyumu, Sosyotropi, Otonomi, Evlilikte Problem Çözme.

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince bilgi ve deneyimlerinden yararlanma şansı bulduğum, tez sürecim boyunca büyük destek, katkı ve emekleriyle bana rehber olan tez danışmanım Prof. Dr. Feryal Çam Çelikel'e;

Klinik psikoloji yüksek lisans eğitimim boyunca, bilgi ve deneyimlerini aktararak eğitimime katkıda bulunan Prof. Dr. Ömer Saatçioğlu'na, Doç. Dr. İtir Tarı Cömert'e, Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Balkır'a, Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Hayran'a, Dr. Öğr. Üyesi Vicdan Yücel'e ve Uzm. Psk. Taner Akbaş'a;

Yüksek lisansım boyunca benimle tüm süreci yaşayıp; desteklerini ve güler yüzünü asla esirgemeyen, yürekten yanımda olduklarını ve bundan sonra da olacaklarını bildiğim Sevgili Merve Annaç, Betül Aşık ve Melisa Sotirayadis'e, her ihtiyacım olduğunda gece gündüz demeden yardımına koşan ve her zaman orada olduğunu bildiğim sevgili meslektaşım Psk. Erdi Bahadır'a, tez sürecim boyunca benden desteklerini esirgemeyen, motivasyonumu daima canlı tutmamı sağlayan Emre Uğur Hıdır'a;

Son olarak; hayatımın her aşamasında destekçim olan ve bugünlerime gelmemi sağlayan başta annem Safnaz Kayış ve babam Zeki Kayış olmak üzere tüm aileme yürekten sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	i
ÖZET	iii
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.2. Araştırma Soruları	3
1.2. Araştırmanın Önemi	4
1.3. Araştırmanın Sayıtları	4
1.4. Tanımlar.....	4
BÖLÜM 2.....	6
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Evlilik Doyumu	6
2.1.1. Evlilik Kavramı	6
2.1.2. Evliliğin İşlevleri	7
2.2. Evlilik Doyumu Kavramı.....	8
2.2.1. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler	8

2.3. Evlilik Doyumu Üzerine Araştırmalar	9
2.4. Sosyotropi ve Otonomi	13
2.4.1. Sosyotropi ve Sosyotropik Kişilik Özellikleri	14
2.4.2. Otonomi ve Otonomik Kişilik Özellikleri	15
2.4.3. Sosyotropi ve Otonomi Kişilik Özellikleri Üzerine Araştırmalar	16
2.5. Evlilikte Problem Çözme	18
2.5.1. Problem ve Problem Çözme	18
2.5.2. Evlilikte Problem Çözme	20
2.5.3. Problem Çözme Becerisi Üzerine Araştırmalar	21
2.6. Evlilik Doyumu, Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar	22
2.6.1. Evlilik Doyumu ve Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar	22
2.6.2. Evlilik Doyumu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi Üzerine Çalışmalar	23
BÖLÜM 3.....	26
3. YÖNTEM	26
3.1. Örneklem	26
3.2. Kullanılan Araç ve Gereçler	26
3.2.1. Sosyodemografik Veri Formu	26
3.2.2. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ).....	27
3.2.3. Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSOTÖ).....	28
3.2.4. Evlilikte Problem Çözme Ölçeği (EPÇÖ)	29
3.2.5. Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ).....	29
3.3. Veri Analizi.....	30
BÖLÜM 4.....	31

4. BULGULAR.....	31
4.1. Örneklemin İncelenmesi.....	31
4.1.1. Sosyodemografik ve Evlilik Özellikleri.....	31
4.1.2. Sosyotropi-Otonomi, Evlilik Uyumu, Evlilikte Problem Çözme ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi	32
4.2. Ölçeklerin İncelenmesi.....	33
4.2.1. Sosyotropi-Otonomi, Evlilik Uyumu, Evlilikte Problem Çözme, Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi	33
4.2.2. Ölçeklerin Normallik Dağılımının İncelenmesi	33
4.2.3. Örneklemin Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi	34
4.2.4. Örneklemin Ölçek Puanlarının Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi ..	35
4.2.5. Örneklemin Ölçek Puanlarının Çalışma Durumuna Göre İncelenmesi	37
4.2.6. Örneklemin Ölçek Puanlarının Gelir Düzeyine Göre İncelenmesi	39
4.2.7. Örneklemin Ölçek Puanlarının Aile Tipine Göre İncelenmesi	39
4.2.8. Örneklemin Ölçek Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre İncelenmesi	40
4.2.9. Örneklemin Ölçek Puanlarının Evlilik Sayısına Göre İncelenmesi	42
4.2.10. Örneklemin Ölçek Puanlarının Evlenme Biçimine Göre İncelenmesi	43
4.2.11. Örneklemin Ölçek Puanları ile Katılımcıların Yaş, Evlilik Süresi ve Çocuk Sayısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	44
4.2.12. Örneklemin Ölçek Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	46
BÖLÜM 5.....	49
5. TARTIŞMA.....	49
BÖLÜM 6.....	58
6. SONUÇ, ÖNERİLER ve KISITLILIKLAR	58

KAYNAKLAR

EKLER

EK A: Sosyodemografik Veri Formu

EK B: Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

EK C: Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSOTÖ)

EK D: Evlilikte Problem Çözme Ölçeği

EK E: Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)

ÖZGEÇMİŞ

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1. Katılımcıların Sosyodemografik ve Evlilik Özelliklerine İlişkin Dağılımı (n=400).....	32
Tablo 4.2. Ölçeklerin Puan Ortalamaları ve Puan Aralıkları (n=400).....	32
Tablo 4.3. Araştırma Ölçekleri İçin Güvenirlik Katsayıları.....	33
Tablo 4.4. Ölçeklerin Normallik Testi Sonuçları	33
Tablo 4.5. Örneklemin Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi (n=400)	35
Tablo 4.6. Örneklemin Ölçek Puanlarının Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi (n=400).....	36
Tablo 4.7. Örneklemin Ölçek Puanlarının Çalışma Durumuna Göre İncelenmesi (n=400).....	38
Tablo 4.8. Örneklemin Ölçek Puanlarının Gelir Düzeyine Göre İncelenmesi.....	39
Tablo 4.9. Örneklemin Ölçek Puanlarının Aile Tipine Göre İncelenmesi (n=400) ...	40
Tablo 4.10. Örneklemin Ölçek Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre İncelenmesi (n=400)	41
Tablo 4.11. Örneklemin Ölçek Puanlarının Evlilik Sayısına Göre İncelenmesi (n=400).....	42
Tablo 4.12. Örneklemin Ölçek Puanlarının Evlenme Biçimine Göre İncelenmesi (n=400).....	43
Tablo 4.13. Örneklemin Ölçek Puanlarının Yaş, Evlilik Yılı ve Çocuk Sayısı Arası Korelasyon Analizi (n=400)	45
Tablo 4.14. Örneklemin Ölçekler Arası Korelasyon Analizi (n=400)	47

KISALTMALAR LİSTESİ

- BDÖ** : Beck Depresyon Ölçeği
EPCÖ : Evlilikte Problem Çözme Ölçeği
EUÖ : Evlilikte Uyum Ölçeği
SOSOTÖ : Sosyotropi-Otonomi Ölçeği

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Evlilik toplumun ve devletin kurallarının öngördüğü ölçüde kadın ve erkeğin hayatlarını birleştirerek oluşturdukları yapıdır. Evlilik yüzyıllardır, hemen her toplumda kabul görülen, toplumun en küçük yapı taşı olarak kabul edilen kurumdur. Toplumlar, kültürler oluştuğunda evlilik türleri değişmeye başlamıştır. Türk Dil Kurumu evliliği “erkekle kadın, aile kurmak için yasaya uygun olarak birleşmek, izdivaç etmek” olarak tanımlamıştır (Tdk, Genel Türkçe Sözlüğü, 2018).

Evlilik doyumunu; evli bireylerin karşılıklı olarak sergilemiş oldukları sevgi gösterme şekilleri, iletişim biçimleri, cinsel tatmin gibi öznel durumlardan ve eşit karar alma, çalışma, kazanç ve problemleri paylaşma gibi çevresel durumlardan edinilen psikolojik doyumdur (Kervancıoğlu, 2016). Günümüzün değişen koşullarında kişiler evliliğe olumlu anlamlar yüklemekte ancak bu olumlu anlamlar ve beklentiler her zaman istenildiği gibi sonuç vermemektedir. Türkiye’de yapılan çalışmalarda 2000 yılından sonra boşanmalarda artış olduğunu göstermiştir. Günümüzde evliliklerin boşanma ile sonuçlanmasında birçok faktör rol oynamaktadır. Bunlar arasında; bireylerin kişilik özellikleri, depresyona yatkınlıkları, iletişim şekilleri ve problem çözme yöntemleri sayılabilir (Doğan, 2010).

Beck (1983), depresyona yatkın iki kişilik özelliği tanımlamıştır; sosyotropik ve otonomik. Sosyotropik bireyler daha çok çevrelerinden onay alma ihtiyacı, otonomik bireyler ise daha çok bireysellik ve özerklik ihtiyacı duyarlar (Sato ve Ganzalez, 2009). Sosyotropik bireyler kişiler arası başarısızlıktan etkilenirken, otonomik bireyler daha çok kişisel başarısızlıktan ve hakimiyet duygularını kaybetme korkusundan etkilenirler ve depresyona girme eğilimi gösterirler. Sosyotropik ve otonomik bireyler kişilerarası ilişkilerinde farklı şekillerde problem yaşarlar. Sosyotropik bireyler yakınlık arayışı, onaylanma ihtiyacı çok sık duyarlar ve bunun sonucunda yakın ilişkilerinde ikinci bir tutum sergileyebilirler. Otonomik bireyler ise daha çok kaçınan ve soğuk davrandıkları için yakın ilişkilerinde

problem yaşamaktadırlar (Sato ve Ganzolez). Lynch ve arkadaşları sosyotropik ve otonomik puanları yüksek olan kişilerin çift uyumlarını düşük ve ilişkilerinde memnuniyetsizlik yaşadıklarını bulmuşlardır (Lynch, Robins ve Morse, 2001). Ayrıca Sato ve McCann'ın yaptığı bir başka çalışmada sosyotropik ve otonomik bireylerin yakın ilişkilerinde kişilerarası problem yaşadıklarını bulmuşlardır (Sato ve McCann, 2007). Ek olarak Doğan (2010)'ın yaptığı çalışmada sosyotropi ve otonomi kişilik özelliklerine sahip bireylerin evliliklerinde yaşadıkları çatışma düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur (Doğan, 2010). Tüm bu bilgiler ışığında sosyotropi ve otonomi puanları yüksek olan bireylerin, kişilerarası problemler yaşadıkları ve ilişkilerinden daha az tatmin oldukları gözlemlenmiştir. Bu kişilik özellikleri kişilerin yaşadıkları evlilikleri ve evlilik doyumlarını etkileyecek bir faktördür.

Evlilikte problem çözme becerileri evlilik doyumunu etkileyen diğer önemli konulardan bir tanesidir. Çiftlerin ilişki kurma biçimleri ve sorun çözme becerileri evlilikteki mutluluğu etkilemektedir. Yapılan çalışmalarda evlilikte sorun çözme yeteneğinin evlilik doyumuna önemli katkı sağladığı bulunmuştur. Uyum sağlayıcı problem çözme becerilerini kullanan kişilerin iletişim becerileri yükselirken evlilikte uyumları da artar (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkan, 2005). Problem çözme, önceden edinilmiş bilgileri yeni karşılaşılan ve beklenmeyen durumlara uyarlamak olarak açıklanabilir. Problem çözmenin önüne birtakım engeller takılabilir, çözüme odaklanamama, işlevsiz problem çözme teknikleri, çeşitli yanlış yapılanmalar gibi. Evlilik ilişkisinde problemlerin yoğun bir şekilde belirmesi ve uygun ve etkin bir şekilde çözülememesi, zaman içinde evliliklerin zarar görmesine, ilişkilerin bozulmasına ve çiftlerin boşanmalarına neden olmaktadır. Araştırmalar bir problemi çözmek için gerekli ve uygun davranışı gösteremeyeceğini düşünen ve inanan eşlerin, bunalım zamanlarında daha umutsuz davranışlar sergilediklerini, daha olumlu beklentileri olan eşlerin ise problem çözmeye daha eğilimli olduklarını göstermektedir (Güven ve Sevim, 2007).

Sonuç olarak bu çalışmada evlilik doyumunun sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve bireylerin problem çözme becerileri ile ilişkili olabileceği düşünülmüş ve incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı son yıllarda giderek artan evlilik problemlerine evlilik doyumu bağlamında, sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve problem çözme becerileri ile ilişkisine ışık tutmaktır.

1.2. Araştırma Soruları

Araştırmanın temel amacına yönelik olarak aşağıdaki hipotezler sınanmaktadır.

1. Evlilik doyumu ile sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki beklenmektedir. Sosyotropik ve otonomik puanları yüksek olan bireylerin evlilik doyumu düşük olacaktır.
2. Evlilik doyumu ile problem çözme becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki beklenmektedir. Evlilikte problem çözme becerileri yüksek bireylerin evlilik doyumları yüksek olacaktır.
3. Problem çözme becerileri ile sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki beklenmektedir.
4. Depresyon ile sosyotropik otonomik kişilik özellikleri ve evlilik doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki beklenmektedir. Depresyon ile sosyotropi-otonomi puanları arasında pozitif yönde, evlilik doyumu ile negatif yönde ilişki beklenmektedir.

Araştırmanın alt amaçlarına yönelik aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireyler ile evlilik doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?
2. Farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireyler ile sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?
3. Farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireyler ile problem çözme becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?
4. Farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireyler ile depresyon arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

TÜİK (2018) verilerine göre 2016-2017 yılları arasında evlenen çift oranında anlamlı farklılık yok iken, 2016 yılında boşanan çift 126 bin 164'den 2017 yılında %1,8 artarak 128 bin 411 olmuştur. Ülkemizde boşanmaların %38,7'sinin evliliğin ilk 5 yılında gerçekleşmiş olduğu bulunmuştur. Boşanma oranlarının ülkemizde ve dünyada hızla artması ile beraber evlilik doyumu ve evlilik doyumu etkileyen faktörlerin araştırılması bu alanla ilgili bir ihtiyacın giderilmesine yardımcı olabilir.

Evlilik doyumu elde etmede hangi kişilik özelliklerinin etkili olduğu konusunda yapılan çalışmalarda birçok farklı envanterin kullanıldığının görülmüş ancak sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ile evlilik doyumu inceleyen bir çalışmaya rastlanılmamış olması, bu araştırmanın kişilik özellikleri ve evlilik doyumu ile ilgili alanyazına yeni bilgiler ekleyebileceğini düşündürmüştür.

Canel (2017) evlilikte problem çözme becerisi eksik ve gelişmemiş olan bireylerin evlilik doyumunun azaldığını belirtmiştir. Bu çalışmada, evlilik doyumu ile problem çözme becerisinin ilişkisinin incelenmesi, evlilik doyumu ile evlilikte problem çözme becerisi arasında farklı bakış açılarının elde edileceği düşünülmüştür.

Evlilikte problem çözme becerisinin sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri bağlamında farklılaşması yönündeki sorulara, alanyazında kolaylıkla cevap bulunamamaktadır. Alanyazında iki değişkeni inceleyen çalışmaların az olması bu çalışma ile bu alanlarda yeni bilgiler elde edilebileceğini düşündürmüştür.

1.3. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmaya katılan evli bireylerin veri toplama araçları olan ‘Evlilikte Uyum Ölçeği’, ‘Sosyotropi Otonomi Kişilik Ölçeği’, ‘Evlilikte Problem Çözme Ölçeği’, ‘Beck Depresyon Ölçeği’ ve ‘Sosyodemografik Bilgi Formu’nda yer alan sorulara samimi ve gerçekçi yanıt verdikleri varsayılmıştır.

Araştırma verilerinin tüm örnekleme temsil edeceği varsayılmıştır.

1.4. Tanımlar

Evlilik: Evlilik birbirinden farklı tutum, görüş, gelenek ve inançlara sahip iki kişinin hayatlarını birleştirip, çift olmasıdır. Evlilik iki insan arasındaki ‘bağlılık’, ‘birliktelik’ sözü ve aynı zamanda ‘yasal’ bir anlaşmadır (Hayward ve Zhang, 2006).

Evlilik Doymu: Evlilik doymu genel olarak kişilerin ilişkilerinden bütün olarak duydukları ‘mutluluk’ (Eskin, 2012), ‘hoşnutluk’ (Erbek vd., 2005), ve ‘bekledikleri gereksinimleri karşılama ölçüsü’ (Öztürk ve Arkar, 2014) olarak tanımlanmaktadır.

Sosyotropik ve Otonomik Kişilik Özellikleri: Beck depresyonla ilgili yaptığı çalışmalarının sonucunda depresyona yatkın iki kişilik tipi tanımlamıştır. Bu tanımlamaya göre: Sosyotropi, kişilerin doyum ve destek sağlayabilmek için başkalarına bağımlı, onay alma gereksinimi yüksek ve pasif olmalarıyla örüntülüdür. Otonomi ise bireysellik, bağımsızlık, kişisel haklarını koruma ve kişisel başarıya odaklanma ile karakterizedir (Beck, 1983).

Problem Çözme Becerisi: Problem çözülmek istenen bir zorluk veya yanıtı aranan bir soru olarak tanımlanabilir. Kneeland (2000) problem çözmeyi ise bu iki durum arasındaki farkı ortadan kaldırmak olarak tanımlamışlardır (akt. Aksoy, 2003).

BÖLÜM 2

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Evlilik Doyumu

2.1.1. Evlilik Kavramı

Evlilik birbirinden farklı tutum, görüş, gelenek ve inançlara sahip iki kişinin hayatlarını birleştirip, çift olmasıdır. Evlilik iki insan arasındaki ‘bağlılık’, ‘birliktelik’ sözü ve aynı zamanda ‘yasal’ bir anlaşmadır. İnsan yaşamını birçok alanda etkileyen evlilik sevinçlerin, mutlulukların, zorlukların beraber paylaşıldığı ve üstesinden gelinmesinin amaçlandığı bir kurumdur (Hayward ve Zhang, 2006). İnsan soyunun devamlılığı ve aile kurma her toplum ve kültürde büyük öneme sahiptir. Ritüel ve gelenekleri değişse de evlilik kurumu evrenseldir. Evlilik insan yaşamının ve sorumluluklarının değiştiği, insan hayatının bir dönüm noktasıdır (Sezen, 2005).

Evlilik toplumlarda genel olarak severek ve görücü usulü ile olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Severek evlenme, kişilerin birbirlerini kendilerinin görüş, beğendiği, belli bir süre birbirlerini tanıma fırsatı buldukları, başka kişilerin baskısı altında kalmadan kendi kararlarıyla alınan evlenme biçimi olarak tanımlanabilir. Görücü usulüyle evlenme ise kişilerin birbirlerini çok fazla tanıma fırsatı bulamadıkları, aracı bir kişinin konuşmasıyla oluşan evlilik biçimidir (Sezen, 2005). Evlenmeden önce bazı eşler birbirlerini yeterince tanıma fırsatı bulamamaktadırlar ancak bu bir evliliğin başarısız olacağı anlamına gelmemektedir. Bazen bireyler birbirlerini tanıdıkça sevebildikleri gibi tam tersi severek evlenen insanların evliliklerini devam ettiremedikleri de görülmektedir.

Sevgi, bağlılık, güven, yakınlık, cinsellik, çocuk sahibi olmak gibi amaçlarla kurulan evlilik kurumu bazı insanlar için doyum ve mutluluk kaynağı olabilirken bazı insanlar için ise tam tersi olabilmektedir. İyi ve başarılı bir evlilik eşlerde fiziksel, duygusal ve sosyal yakınlık sağlamaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2013). İyi bir evliliğin olumlu etkileri birçok araştırmada ortaya konulmuştur. Eşten sağlanan

destek ve yakınlık kişinin kendisini değerli, önemli ve saygın hissetmesini sağlamaktadır. Bu bireyler çevreyle daha olumlu ilişki içerisinde bulunurlar ve bu sayede hayattan aldıkları doyuma artabilir. Eşlerin birbirleriyle iletişimin ve desteğin az olduğu evliliklerde ise bireyler bekledikleri fiziksel, duygusal ve sosyal yakınlığı sağlayamadıkları için evliliklerinden ve hayattan aldıkları doyum az olabilmektedir (Çelik, 2006).

Başarılı ve iyi bir evlilikten söz edebilmek için kişilerin birbirleriyle karşılıklı olarak iletişim ve uyum içinde oldukları bir bütünün olması gerekmektedir (Polat, 2006). İki farklı aile yapısından, gelenek ve görenekten, hayat bakışından gelen iki farklı insanın bir bütün içinde olabilmesi için günlük yaşam içerisinde uyumlu olmaları gerekmektedir. Bu uyumlar; ikili ilişki kurmada uyum, ruhsal yaşantıda uyum, sosyal çevrede ve toplumda uyum, eşlerin birbirlerine karşı tutum ve davranışlarında uyum ve cinsel davranışta uyum olarak sıralanabilir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Evlilik sosyal bir yapı olmakla beraber, kişilerin bireysel özellikleri, aile yapıları, yetiştirilme tarzları gibi farklı özelliklerin bir araya gelmesiyle hem bir bütünü oluşturan hem de kendi özerkliklerini ortaya koydukları bir ilişkidir.

2.1.2. Evliliğin İşlevleri

Evlilik tüm toplumlarda kabul gören ve olması gereken bir kurum olarak görülür. Evliliğin hem bireysel hem de toplumsal olarak birçok faydası ve yerine getirdiği işlevleri vardır. Uyumlu ve doyumlu evlilikler toplumun yapı taşının sağlam olmasını sağlamaktadırlar (Gülsün, Ak ve Bozkurt) Evliliğin işlevleri; biyolojik, psikolojik, sosyal veya ekonomik olarak sıralanmaktadır. Örneğin; kişiler biyolojik ihtiyaçları olan cinselliği evlilik içerisinde sağlıklı ve meşru yoldan sağlayabilmektedirler. (Sezer, 2004). Kişiler bir aile ortamı içerisinde kendilerini güvenli hissederler ve eşlerin birbirlerine sağladıkları sosyal destek eşlerin iyi oluş düzeylerini etkilemektedir (Williams, 1988). Ayrıca kişiler maddi kaynaklarını birleştirdikleri zaman ekonomik sorunlar da azalabilmektedir (Sezer, 2004).

2.2. Evlilik Doyumu Kavramı

Alanyazın incelendiğinde evlilik doyumu, evlilik kalitesi ve evlilik uyumu gibi kavramların birbirleri yerine kullanıldığı görülmektedir. Özellikle evlilik uyumu ve evlilik doyumu kavramları arasında yapılan çalışmalarda yüksek ilişki bulunduğu için birbirleri yerine sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Evlilik doyumu yüksek çiftlerin aynı zamanda uyumlu çiftler olduğunu düşünen araştırmacılar olduğu gibi bu kavramların birbirinden farklı olduğunu ve birbirleri yerine kullanılmaması gerektiğini söyleyen araştırmacılar da bulunmaktadır (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkan, 2005).

Evlilik doyumu genel olarak kişilerin ilişkilerinden bütün olarak duydukları ‘mutluluk’ (Eskin, 2012), ‘hoşnutluk’ (Erbek ve ark., 2005), ve ‘bekledikleri gereksinimleri karşılama ölçüsü’ (Öztürk ve Arkar, 2014) olarak tanımlanmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda evlilik doyumunu etkileyen faktörler arasında; sosyodemografik değişkenler, kişilik özellikleri (Eskin, 2012), problem çözme becerileri (Hahlweg ve Revenstrof (1984), depresyon, bağlanma stilleri (Taycan ve Kuruoğlu, 2013), çocuk sahibi olma (Twenge, Campbell ve Foster, 2003), ilişkiye dair inançlar (Sığırcı, 2010) bulunmuştur.

2.2.1. Evlilik Doyumunu Etkileyen Faktörler

Eşlerin evliliklerinden doyum sağlamaları; demografik özelliklerine, yetiştiriliş tarzlarına, eğitimlerine, psikolojik durumlarına, iletişim biçimlerine, kişilik özelliklerine, değer ve yargılarına, problem çözme becerilerine, gelir yönetimi, boş zaman değerlendirme ve ortak zaman planlamalarına bağlıdır (Kublay ve Oktan, 2015).

Evlilikte eşlerin uyumunu evlilikte üçgen modeli ile açıklayan Akar (2005); evlilikte çift uyumunu, bireysel ve çift özelliklerine ve çevresel faktörlerin etkilediğini belirtmiştir. Bireysel özellikleri tedavi edilmemiş psikoloji sorunlar, çabuk sinirlenme, aşırı utangaçlık, özgüven sahibi olma, dışa dönüklük olarak tanımlamıştır. Çift özelliklerini sorunlar, iletişim becerileri, problem çözme becerileri, samimiyet olarak tanımlamıştır. Çevresel faktörleri ise; aile etkileri, çocuk sahibi olma ve ebeveynlik sorumlulukları, arkadaş desteği, sağlık ve diğer çevresel stres faktörleri olarak tanımlamıştır (akt: Küçükçelik, 2015).

2.3. Evlilik Doyumu Üzerine Araştırmalar

Çağ ve Yıldırım (2013) ilişkisel ve kişisel değişkenlerin evlilik doyumunu yordayıp yordamadığını inceledikleri çalışmalarına; 448 kadın ve 363 erkek evli bireyi almışlardır. Araştırmanın sonucuna göre; eş desteği, cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim düzeyinin evlilik doyumunu yordadığı bulunmuştur. Bununla beraber; cinsiyet, evlilik süresi, ailenin geliri ve ev içi sorumluluk paylaşımının ise evlilik doyumunu yordamadığı bulunmuştur.

Lavner ve Clark (2017) İş Yükü ve Evlilik Doyumu arasındaki ilişkiyi 6 aydan az süredir evli olan 172 çift ile boylamsal olarak incelemiştir. Uygun çiftler evliliklerinin 6. ayında 3 saatlik laboratuvar oturumuna davet edilmişlerdir. 6 ay sonra ise mail yolu ile anket gönderilmiştir. 6 ay sonra yeniden laboratuvara davet edilen çiftler ile bu yöntemle 8 oturum tamamlanmıştır. Araştırmanın sonucunda kadın ve erkeklerin evlilik doyumları arasında bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Çınar (2008) evlilik doyumu ile cinsiyet ve yardım arama tutumu arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasına, ilişkisel tarama yöntemi kullanarak 144 kadın ve 158 erkek olmak üzere 302 bireyi dahil etmiştir. Çalışmanın sonucunda cinsiyet, yaş, eğitim, evlilik süresi ve çocuk sayısı ile evlilik doyumu arasında bir ilişki bulunmamış ancak cinsiyet rolleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anar (2001) da benzer şekilde cinsiyet ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış ancak cinsiyet rolleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Androjen cinsiyet rolü olanların belirsiz cinsiyet rollerine oranla evlilik doyumlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Ziaee ve arkadaşları (2014) evli kadınların evlilik ve cinsel yaşam memnuniyetlerinin araştırdıkları çalışmalarında Golestan Üniversitesi Sağlık Birimi bölümünde çalışan 140 evli kadın katılımcının evlilik ve cinsel yaşam doyumlarını ve bunlara etki eden faktörleri incelemiştir. Araştırma sonucunda eğitim seviyesi yüksek bireylerin evlilik doyumlarının da yüksek olduğu bulunmuştur. Yıldırım (1992) eğitim seviyesi yüksek bireylerin evliliklerini; arkadaşlık, sosyal eşitlik üzerine kurmuş olabileceklerinden dolayı evlilik doyumlarının yüksek olabileceğini belirtmiştir. Tynes (1990) eşlerin eğitim seviyelerinin aynı olmasının eşlerin birbirleri ile iletişimini olumlu etkilediğini ve eğitim seviyeleri yüksek eşlerin, eğitim

seviyeleri düşük eşlere göre evlilik doyumlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Cingisiz ve Murat (2010) 46 nişanlı çift ile çiftlerin duygusal zeka düzeylerini bazı değişkenler bakımından incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda eğitim düzeyi arttıkça duygusal zekanın da önemli oranda arttığı bulunmuştur. Cingisiz ve Murat (2010) eğitim düzeyinin duygusal zeka üzerinde oldukça önemli yeri olduğunu ve eğitim seviyesi arttıkça duygusal zekanın da gelişeceğini belirtmişlerdir. Duygusal zekası yüksek bireylerin ise evlilik ilişkisinden daha zor doyum sağlayacaklarını ve bu sebeple eğitim seviyesi yüksek bireylerin evlilik doyumlarının düşük bireylere göre daha az olacağını öne sürmüşlerdir.

Eslami, Hasanzadeh ve Jamshidi (2014) evlilik doyumu ile duygusal zekayı inceledikleri çalışmalarına, evliliklerinde problem olduğunu belirten 114 bireyi ve evliliklerinde doyumlu olduğunu belirten 112 bireyi karşılaştırmalı olarak incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda duygusal zeka ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş ve evliliğinde problem olduğunu belirten grubun aylık gelir düzeyinin evliliğinde doyumlu gruba göre daha düşük olduğu bulunmuştur.

Braubary, Finchman ve Beach (2000) düşük ekonomik gelire sahip bireylerin evliliklerinde daha çok strese maruz kalacaklarını ve çatışma yaşayacaklarını belirtmişlerdir. Doğan (1998) çalışmasında gelir durumunu ‘‘iyi’’ olarak belirten kadınların evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. İçli (2001) ise gelir durumunu iyi olarak belirten kadınların eşlerinden şiddet görme oranlarının azaldığını belirtmiştir.

Taycan ve Kuruoğlu (2013) evlilik uyumu ile bağlanma stilleri ve mizaç ve karakter özelliklerini inceledikleri araştırmalarında; evliliğinde sorun bulunan ve psikiyatrik yardım talep eden 25 kişilik çift grubu ve evliliğinde sorun ifade etmeyen 25 kişilik kontrol grubunu incelemişlerdir. Evlilik sorunları olan grup ve kontrol grubu arasında; yaş, ortalama gelir, evlilik sayısı, evlilik süresi, çocuk sayısında değişiklik bulunmamıştır. Evlilik sorunları olan ailelerin evlerinde çekirdek aile dışında aile büyüğü yaşama oranı, kontrol grubundan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

Küçükçelik (2015) “İlişkiye Dair İnançlar ve Bilişsel Çarpıtmaların Evlilik Uyumuna Etkilerini” araştırdığı yüksek lisans tez çalışmasında 176 kadın ve 64 erkek olmak üzere toplam 240 bireyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda evlilik uyumu ile ilişkilerdeki inancın “çaresizlik” ve “sevilemezlik” alt boyutları ve ilişkilere ilişkin bilişsel çarpıtmalarda ise “yakınlıktan kaçınma”, “gerçekçi olmayan ilişki beklentisi” ve “zihin okuma” arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Yamamura (2011) Japonya’da 3079 yetişkinin sosyo-demografik özelliklerinin genel sağlık, hayat memnuniyeti, boşanma oranı ve evlilik gibi değişkenler üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında, hala evde çocuğu olan kadınların evlilik doyumlarını çocuğu olmayan kadınlara göre daha düşük bulmuştur. Twenge, Campbell ve Foster (2003) ebeveynlik ve evlilik doyumları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda çocuğu olmayan çiftlerin, çocuğu olan çiftlere göre evlilik doyumları daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde Edwards (1990) evlilik doyumları ile çocuk sahibi olma arasında ilişki bulunduğunu ve çocuk sahibi olmanın getirdiği sorumlulukların evlilik doyumunu düşürdüğünü belirtmiştir. Schanzen (1981) ise çocukların, evlilikte anlaşmazlığa neden olan sebeplerden biri olduğunu savunmuştur. Waite ve Lillard (1991) çalışmasında çocuk sayısı değişkeni ile evlilik doyumları arasındaki ilişkiyi karşılaştırdığında çocuk sayısı arttıkça evlilik doyumunun düştüğünü belirtmiştir.

Çimen (2007), görücü usulü ve anlaşarak evlenen çiftleri çeşitli sosyal ve psikolojik faktörler açısından karşılaştırdığı çalışmasında, görücü usulü evlenen bireylerin evlilik doyumunun anlaşarak evlenen bireylerden daha düşük bulunmuştur. Farahmand ve Ahmadnia (2014) 389 çift ile cinsiyet, evlenme biçimi ve evlilik doyumunu incelemişlerdir. Araştırma sonucunda modern evlilik yolu ile evlenen bireylerin evlilik doyumları özellikle erkeklerde daha yüksek bulunmuştur. Yıldız (2013) de anlaşarak, kendi karar vererek evlenen bireylerin görücü usulü ile evlenen bireylerin evlilik doyumları puanlarından yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde Cingisiz (2010) flört ederek evlenen bireylerin evlilik doyum puanlarını görücü usulü ile evlenen bireylerden yüksek bulunmuştur.

Şendil ve Korkut (2008) evli çiftlerde çift uyumu ve demografik değişkenleri inceledikleri çalışmalarında, evlilik süresi arttıkça duyguların ifadesinin azaldığını

bulmuşlardır. Bu sonucu çiftlerin zaman geçtikçe birbirlerine sevgi göstermelerinin azaldığı şeklinde yorumlamışlardır. Lauer ve Lauer (1997) ise evlilikte arzunun, doyumun zamanla azaldığını ve yitirildiğini ifade etmişlerdir.

Kışlak ve Çabukça (2002) empati ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi; 75 kadın, 75 erkek olmak üzere 150 evli kişi üzerinden araştırmışlardır. Araştırma sonucunda empati ile evlilik doyumunu arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Güven (2005) ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve problem çözme becerisi ile evlilik doyumunu arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada; 305 evli bireyde evlilik doyumunu birinci derecede yordayanın problem çözme becerisi olduğunu bulmuştur. İkinci derecede ise ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların evlilik doyumunu yordadığı bulunmuştur. Yaş ve cinsiyet ile evlilik doyumunu arasında ise bir ilişki bulunamamıştır.

Morokoff ve Gilliland (1993) evlilik doyumunu ile cinsel yaşantı arasındaki ilişkiyi 165 kadın ve erkek bireyde incelemişlerdir. Araştırma sonucunda cinsel doyumun ve cinsel birliktelik sıklığının evlilik doyumunu ile anlamlı ilişkisi olduğu bulunmuştur.

Kublay ve Oktan (2005) evlilik uyumunu değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından inceledikleri çalışmalarında; meslek grubuna ve evlenme biçimine göre evlilik uyumunun değişmediğini, evlilik yılına göre değiştiğini bulmuşlardır.

Kalkan ve Ersanlı (2008) bilişsel davranışçı ekolü bağlamında evliliği geliştirme programlarının çiftlerin evliliğini nasıl etkilediği üzerine yapılan çalışmaya; 15 kişilik çalışma grubu ve 15 kişilik kontrol grubu alınmıştır. Çalışma dizaynında ön-test ve son-test kullanılmıştır. 15 kişilik çalışma grubunun ön-test son-test puanları arasında olumlu yönde anlamlı farklılık bulunmuştur. Kontrol grubunun ön-test son-test sonuçlarında ise bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Goodman (1999) uzun süredir evli kişilerle (25 yıl ve üstü) samimiyet ve özerklik karakter özelliklerinin evlilik doyumunu arasındaki ilişkisini araştırmıştır. Çoklu regresyon analizleri sonucunda; samimiyetin evlilik doyumunu pozitif yönde anlamlı etkilediği, düşmanca kontrolcü davranış tutumunun ise evlilik doyumunu negatif yönde anlamlı etkilediği bulunmuştur.

Tezer (2016) evlilik ve iş doyumu ilişkisini araştırdığı çalışmasında; evlilikte çok fazla sorun ve gerginlik yaşamının evlilik doyumunu olumsuz yönde anlamlı olarak etkilediğini bulmuştur. İş doyumu ile evlilik doyumunu arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişki bulmuştur.

Özetle, evlilik doyumunu üzerine yapılan araştırmalarda cinsiyet, eğitim düzeyi, ekonomik gelir, evlilik yılı, yaş, çocuk sayısı, kişilik özellikleri ve problem çözme becerileri gibi değişkenlerin evlilik doyumunu yordadığı gözlenmiştir.

2.4. Sosyotropi ve Otonomi

Beck'in 1967-1976 yıllarında yaptığı çalışmalarda, depresyonun kaynağını kişilerin olumsuz yaşam olayları ve bunları olumsuz değerlendirme biçimlerine yöneltmiştir. Beck kişilerin yaşadığı olumsuz olayların onların depresyona girmeleri için yeterli olmadığını, bu olayları değerlendirme biçimlerinin kişileri depresyona yatkın kıldığını vurgulamıştır. Bu bağlamda depresyona yatkın iki kişilik tipini ortaya koymuştur. Bunlar sosyotropik ve otonomik kişiler olarak adlandırılmaktadır. Sosyotropi "sosyal bağımlı" kişilik, otonomi ise "özerk" kişilik olarak tanımlanabilmektedir. Örneğin; sosyotropik bir kişi, yaşadığı bir olayın sosyal olarak kabul edilmemesi veya öyle algılanması durumunda depresyona girebilirken, özerk bir kişi kişisel olarak kendi başarısızlığı durumunda depresyona girebilmektedir (Clark, Beck ve Brown, 1992, s. 636).

Beck'den önce Blatt (1974) psikanalitik teoriye göre depresyona yatkın iki kişilik tipi tanımlamıştır. Bağımlı ve kendini eleştiren olarak tanımladığı bu kişilik tiplerinde; bağımlı kişilik tipi kişilerarası terk etme veya reddedilme durumunda depresyona yatkın olarak tanımlanırken, kendini eleştiren kişilik tipi ise kontrolü kaybetmesi ve başarısızlık durumunda depresyona yatkın olarak tanımlanmıştır (Özdemir, 2015).

Markus ve Kitayama'nın (1991)'de sosyotropi ve otonomi kişilik özelliklerinin görülme oranının kültürden kültüre değişebileceğini belirtmişlerdir. Otonomik kişilik özelliklerinin daha çok Batı kültürlerinde, Kanada, Amerika, görülebileceği, bu toplumların özerklik ve kişisel başarı değerleri ortaya çıkaran bireyci toplumlar olduğunu belirtmişlerdir. Sosyotropik kişilik özelliklerinin ise daha kolektivist toplumlarda, Çin, Japonya, görülebileceği, bu toplumların birlik olma,

toplum tarafından kabul görmeyi öne çıkardıklarını belirtmişlerdir (Sato ve McCann, 1998).

2.4.1. Sosyotropi ve Sosyotropik Kişilik Özellikleri

Sosyotropi Beck'e göre kişinin ihtiyaçlarını karşılamak ve destek sağlamak için diğerlerine karşı oluşturduğu, tutum, davranış ve düşüncelerini içeren kişilik özelliğidir. Sosyotropi, kişilerin doyum ve destek sağlayabilmek için başkalarına bağımlı, onay alma gereksinimi yüksek ve pasif olmalarıyla örüntülüdür. Sosyotropi bireylerde kabul, anlayış, destek, yakınlık, koruma, yardım ve empati ile karakterizedir (akt: Gorski ve Young, 2002).

Sosyotropi özellikleri yüksek olan bireyler diğerleri tarafından onaylanmak, kabul edilmek ve olumlu geri bildirim almak isterler. Yakın ilişkilerinde reddedilmek ve onaylanmama kaygısı duydukları için diğer kişileri memnun etmek için çabalayabilirler ve inatçı değildirler. Başkaları ile vakit geçirmekten, iş birliği içinde olacakları işler yapmaktan hoşlanırlar.

Beck sosyotropik kişileri sosyal olarak bağımlı kişiler olarak tanımlamıştır. Bu bireyler kişiler arası ilişkilerle oldukça ilgilidirler. Kendilerini iyi hissetmeleri başkaları ile olan ilişkilerine bağlıdır. Yakın ilişkilerinde onaylanmama, ayrılma/terk edilme korkuları vardır. Bu nedenle yakın ilişkilerini güçlendirmek ve garanti altına almak için pasif ve inatçı olmayan tutum sergileyebilirler. Ortak aktivitelerden, grup çalışmalarından başkalarıyla beraber olmaktan hoşlanan bu kişiler kullanılmaya yatkın bireyler olabilmektedir (Sato ve McCann, 1998). Kişilerarası ilişkilerin bozulma durumunda depresyona yatkındırlar. Yaşam tatminleri genel olarak başkalarıyla olan ilişkilerine bağlıdır (Mazure, Raghavan, Maciejewski, Jacobs ve Bruce, 2001).

Sosyotropik kişilerin partnerlerinden beklentilerinin daha çok yakınlık ve sevgi olduğu bildirilmiştir. Bu kişiler çatışmaları çözerken daha sevgi dolu davranabilmektedirler (Lynch, Robins ve Morse, 2001).

Sosyotropik kişilik özellikleri yüksek olan bireyler, başkaları tarafından onaylanma, sevilme ve yakınlık kurma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hayatlarının amaçlarını ve yönünü bu ihtiyaçlar doğrultusunda düzenleyebilmektedirler. Başkaları üzerine kurulan bu sistem bozulmaya oldukça yatkındır ve bu sosyotropik kişileri

depresyona yatkın kılmaktadır. Örneğin; bir iş ortamında çalışan sosyotropik bireyler, grubun içinde destek görmedikleri, o gruba ait olmadıklarını düşündükleri ve grup içinde yeterli ilgiyi ve sevgiyi görmediklerinde depresyona yatkın olabilmektedirler.

Depresif sosyotropik kişinin belirtileri; ağlama, yardım arayışları, sosyal etkinliklerde azalma olarak görülebilir. Ayrıca, olaylara karşı daha duyarlı olma gibi davranış belirtileri de gösterirler (Beck, 1983).

Sosyotropik kişilik özelliği gösteren bireyler, terapi sürecinde grup terapisinden daha etkin fayda sağlayabilmektedirler. Bir grubun içinde bulunup, onaylanmak ve kabul edilmek bu bireylere fayda sağlamaktadır (Bieling, Beck ve Brown, 2000). Ayrıca Beck (1983), sosyotropik kişilere uygulanacak tedavi yönteminde bu kişilere empatik davranıp, anladıklarını göstermelerini ve daha sonra maladaptif düşüncelerini keşfetmelerine yardımcı olmalarının daha faydalı olacağını ileri sürmüştür (Beck, 1983, Sato ve McCann, 2000).

2.4.2. Otonomi ve Otonomik Kişilik Özellikleri

Beck (1983) otonomiye ‘bağımsızlığı ve kişisel hakları sürdürmek ve arttırmak için yapılan yatırım’ olarak tanımlamaktadır (Beck, 1983, akt. Çakır, 2013). Otonomi ayrıca bireysellik, bağımsızlık, kişisel haklarını koruma ve kişisel başarıya odaklanma ile karakterizedir (Sato ve McCann, 1998). Otonomi bireylerde bağımsızlık ve başarı ihtiyacını vurgulamaktadır (Lynch vd., 2001).

Otonomi özellikleri yüksek olan bireyler, çevrelerini kontrol altında tutmak isteyen, belirlenen hedeflere ulaşma arzusu yüksek, kendi alanını koruma isteği, seçme ve kontrol odağı olmak isterler. Çevreleri ile olan ilişkilerinde daha az samimi, sevecen olmayan ve soğuk bir tutum içinde olabilirler. Başarı ve başarısızlıkla oldukça ilgilidirler (akt: Sergici, 2013).

Otonomik kişilik özellikleri yüksek olan bireylerin hayatlarındaki doyum sağlama yolları, amaçları ve bunlara yönelik faaliyetleri oluşturmaktadır. Özgürlüklerinin kısıtlanabileceğini düşündükleri için yakın ilişkilerden kaçabilmektedirler (Beck, 1983). Kendilerini iyi hissetmeleri kendilerini başarılı hissetmelerine ve amaçlarına ulaşmalarına bağlıdır. Kendi kontrol alanları içerisinde kendilerinden başarı beklentileri oldukça yüksek olan otonomik bireyler, kendilerini

başarısız algıladıklarında kolayca depresyona girebilmektedirler. Ayrıca özgürlüklerinin kısıtlandığını ve kontrolü kaybettiklerini düşündüklerinde strese ve depresyona eğilimli olurlar (Lynch vd., 2001).

Otonomik bireylerin partnerlerine karşı daha soğuk, karşıt fikirleri savunan, daha az sevgi gösteren ve daha az ilgi bekledikleri bildirilmiştir. Çatışmayı çözmek için durumu yok saymayı veya reddetmeyi tercih ederler (Lynch vd., 2001).

Örneğin; otonomik kişilik özellikleri yüksek olan bir birey grup içerisinde onaylanmamaktan veya destek görememekten çok, bir görevi bireysel olarak başarı ile yerine getiremediği zaman depresyona yatkın olabilmektedir. Bu bireylerin depresif belirtileri daha çok; içe çekilme, kendini eleştirme gibi davranışlarla ortaya çıkabilmektedir. Otonomik bireyler kendi kendine yardım arayışı içine girmeye çok yatkın değillerdir ve ağlama gibi belirtiler göstermezler (Sato ve McCann, 2000).

Otonomik kişilik özellikleri yüksek olan bireylerin daha çok bireysel terapiden fayda sağladıkları bildirilmiştir (Bieling vd., 2000). Ayrıca Beck (1983) otonomik kişilerin terapi süreçlerinde, bireylerin maladaptif düşüncelerini keşfetmeleri için görev verilmesinin daha faydalı olduğunu belirtmiştir (Sato ve McCann, 2000).

2.4.3. Sosyotropi ve Otonomi Kişilik Özellikleri Üzerine Araştırmalar

Sato ve McCann (1998) 505 kadın, 147 erkek üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmalarında; kadın öğrencilerin sosyotropi puanlarını erkek öğrencilerden yüksek, erkek öğrencilerin ise yalnızlık/kişilerarası duyarsızlık alt ölçeği kadınlardan yüksek bulunmuştur. Ayrıca sosyotropik ve otonomik kişilik puanlarının kişisel başarı alt dalı haricindeki tüm alt ölçeklerinin depresyonla ilişkisi bulunmuştur. Newman ve arkadaşları (2009) 95 kadın ve 58 erkek olmak üzere toplam 153 psikoloji öğrencisi ile yaptıkları “Sosyotropi-Otonomi, Kadınlık-Erkeklik ve Depresyona Yatkınlık” adlı çalışmalarında sosyotropi kadınlık ile otonomi ise erkeklik ile ilişkili bulunmuştur. Otacıoğlu (2008) müzik öğretmenleri ile yaptığı çalışmada, sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ile cinsiyet değişkeni ve depresyon arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur.

Sato ve McCann (2007) sosyotropi ve otonominin yakın olan ve yakın olmayan ilişkilerle ilişkisini inceledikleri başka bir çalışmada, depresyon ile

sosyotropi ve otonomi ve yakın ilişkilerde yaşanan problemler arasında güçlü korelasyon bulmuşlardır. Ayrıca otonomik bireylerin yakın olmadıkları kişilere karşı otoriter, yakın oldukları kişilere karşı ise kaçınan oldukları, sosyotropik bireylerin ise yakın olmadıkları bireylere karşı besleyici, yakın oldukları bireylere karşı ise kinci oldukları bulunmuştur.

Lynch, Robins ve Morse (2001), Duke Üniversitesi'nin Tıp Merkezi'nde depresyon tedavisi gören ve en az 6 aydır ilişkisi bulunan; 50'si kadın, 23'ü erkek hasta ile yaptıkları çalışmada yaş ve cinsiyet gibi demografik özellikler incelenmiştir. Yapılan çalışmada cinsiyet ve sosyotropi otonomi ölçeği arasında ilişki bulunamamış ancak depresif kadınların, depresif erkeklere göre daha yüksek sosyotropi puanı; depresif erkeklerin ise depresif kadınlara göre daha yüksek otonomi puanı aldığı bulunmuştur.

Çetin (2008) yaşlılarda depresyon ve sosyotropi otonomi kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasına huzurevinde yaşayan 54, evde yaşayan 74 kişi alınmıştır. Çalışma sonucunda depresyon ile sosyotropi-otonomi arasında anlamlı ilişki bulunurken, eğitim düzeyi ile sosyotropi-otonomi arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Tosyalı (2010) evli bireylerde sosyotropi-otonomik kişilik özellikleri ile empati ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında eğitim seviyesi ile sosyotropik kişilik özellikleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Çalışmaya göre bireylerin eğitim düzeyi arttıkça sosyotropik kişilik özellikleri azalmaktadır. Ayrıca yaş ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Budak (2017) internet bağımlılığı ile sosyotropi otonomi kişilik özelliklerini karşılaştırdığı çalışmasında lisansüstü eğitime sahip bireylerin otonomi boyutunun özgürlük alt boyutu ile anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca internet bağımlılığı ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ancak yaş ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Raeisei, Mojahed ve Bakhshani (2015) sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve intihar eğilimi arasındaki ilişkiyi Zahedan Üniversitesi'ndeki 47 erkek ve 55 kadın olmak üzere 102 birey ile incelemiştirlerdir. Araştırma sonucunda, erkek bireylerin otonomi kişilik özellikleri ve intihar eğilimleri arasında negatif yönde bir ilişki

bulunmuştur. Kadınların sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve intihar eğilimleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Otani ve ark. (2012)'nin sosyotropi ve otonomi kişilik özellikleri ile kişilerarası duyarlılığı inceledikleri araştırmalarına 362 sağlıklı birey katılmıştır. Araştırmada, bireylerin sosyotropi puanı arttıkça kişilerarası duyarlılıklarının arttığı gözlemlenmiştir. Ancak otonomi ile kişilerarası duyarlılık arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Kaya ve diğerleri (2006) hemşirelik okuyan öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve diğer değişkenler ile ilişkisini incelediği araştırmada, ailesi veya akrabasının yanında kalan öğrencilerin sosyotropi puanları daha yüksek bulunmuştur. Tosyalı (2010) evli bireylerle yaptığı çalışmada geniş ailede yaşayan bireylerin, çekirdek ailede yaşayan bireylere göre sosyotropi puanlarının yüksek olduğunu belirtmiştir.

Malak ve Üstün (2011)'ün hemşirelerin tükenmişlik seviyeleri ile sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini karşılaştırdığı çalışmalarında, duygusal tükenme alt boyutu ile sosyotropi-otonomi, duyarsızlaşma ile otonomi ve kişisel başarı ve otonomi puanları arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Doğan (2010)'ın yaptığı çalışmada sosyotropi ve otonomi kişilik özelliklerine sahip bireylerin evliliklerinde yaşadıkları çatışma düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur (Doğan, 2010).

Özetle, sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ile ilgili yapılan araştırmalarda cinsiyetin, eğitim düzeyinin, aile özelliklerinin, kişisel başarının ve depresyonun bu özellikleri yordadığı gözlenmiştir. Araştırmalarda, kişilerarası duyarlılığın sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerine sahip bireylerde daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

2.5. Evlilikte Problem Çözme

2.5.1. Problem ve Problem Çözme

Problem kelimesi, istenilen ve ulaşılmak istenen amaca yönelik durumlarda karşımıza çıkan karmaşık, zorlu ve engebeli durumlardır (Açıkgöz, Tetik ve Yalçın, 2010). Bir kişi istediği bir amaca ulaşmaya çalışırken bir engelle karşılaşılıyor ise, o kişi için bu durum problem olarak tanımlanmaktadır (Aksoy, 2003). Alanyazın

incelendiğinde problemle ilgili birçok tanım olduğu görülmektedir. Problem ayrıca günlük yaşantı içerisinde karşımıza çıkan engeller şeklinde de tanımlanabilmektedir (Keleş, 2000). Dewey ise problemi insan zihnini karıştıran, ona karşı gelen ve inancı azaltan her şey olarak tanımlamıştır (akt: Yalçın, Tetik ve Açıköz, 2010). Problem sözcüğünün Türkçe karşılığı olarak sorun sözcüğü de kullanılmaktadır.

Vangundry problemi, olan ile olması istenen arasındaki uçurum; Kneeland (2000) ise olan ile olması beklenen arasındaki fark olarak tanımlamıştır. Problem çözmeyi ise bu iki durum arasındaki farkı ortadan kaldırmak olarak tanımlamışlardır (akt: Aksoy, 2003).

Günlük hayat içerisinde bireylerin karşısına her alanda birçok problem çıkabilmektedir. Problemler konu alanlarına göre (iş, eğitim, sağlık gibi), düzeylerine göre (kişisel, toplumsal, kişiler arası, toplumlar arası gibi) ve psikolojik boyuta göre (bilişsel, duygusal davranışsal gibi) gibi farklı şekillerde sınıflandırılabilir (Öğülmüş, 2004, s.9-10).

Problem çözülmek istenen bir zorluk veya yanıtı aranan bir soru olarak değerlendirilebilir. Günlük hayatta karşımıza birçok problem çıkabilir. Kişi bu problemi çözerken herhangi bir sorunla karşılaşmıyorsa kişi için bu durum problem olmaktan çıkar. Problem çözüme ise, ulaşmak istediğimiz hedefe giderken karşımıza çıkan güçlüklerle baş edebilme süreci olarak değerlendirilebilir. İnsanların problem çözüme becerileri kişilik yapıları ile de ilgilidir. Kişiler nesnel düşünebiliyor, özgüven sahipler ve sorunlar karşısında sakin kalabiliyorlar ise, problem çözüme süreci bu kişiler için daha kolay ve olumlu ilerleyecektir (Saygılı, 2000).

Problemler yapı olarak iyi yapılandırılmış ve iyi yapılandırılmamış problemler olmak üzere iki ayrılır. İyi yapılandırılmış problemler; tek bir doğru cevabı olan ve belli stratejilerle doğru cevaba ulaşılabilen problemlerdir. Örneğin; okulda çocuklara çözmeleri için verilen matematik problemi. İyi yapılandırılmamış problemler ise tek doğru cevabı olmayan, günlük hayatta karşımıza çıkan problemlerdir. Örneğin, bir çiftin evde yaşadığı ekonomik problemler (Aksoy, 2003).

Problem çözümenin önüne birçok engel çıkabilmektedir. Bunlar arasında; çözüme odaklanamama, nesnel düşünememe, alışkanlık transferi, dil zayıflığı ve çeşitli kısıtlılıklar yer almaktadır. Bu engelleri ortadan kaldırmak için

kullanılabilecek bazı yöntem ve stratejiler bulunmaktadır. Öğülmüş (2006, s. 28) problem çözme aşamalarını şu şekilde tanımlamıştır:

1. Hissetmek: Problem çözmenin ilk basamağı olarak tanımlanmaktadır. Bir problemin hissedilmesi veya yolunda gitmeyen bir şeylerin fark edilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bireyler problemleri çözemediklerinde; kaygı ve gerginlik hissetmektedirler.

2. Tanımlamak: Problemin belirtilerinin fark edilmesi ile sorunun belirlenmesi ve bağlantılı yerlerin ifade edilmesidir. Problemin bağlantılı olduğu yerleri tanımlamak önemlidir. Bir sonraki adım olarak problemin bağlantılı olduğu yerlerin incelenmesi, problemin içeriği ile ilgili bilgi toplanması ve bu bilgiler ışığında problemin yeniden değerlendirilmesi yapılmalıdır.

3. Çözüm Yolları Aramak: Çeşitli teknikler kullanılarak (beyin fırtınası vb.) yeni çözüm yolları üretme sürecidir. Çözüm yolları üretildikten sonra, bu çözüm yollarını düzenlemek ve analiz etmek gerekmektedir.

Problem çözme, kişinin hedefine ulaşma sürecinde karşılaştığı zorluklarla baş edebilme potansiyeli olarak tanımlanabilmektedir. Bireyin sahip olduğu bilgi, birikim, tecrübeyi yeni karşılaştığı durumlara uygulayabilme ve alternatif yollar üretebilme ve bu yollarla engelleri aşma süreci olarak ele alınabilmektedir. Bu süreçte bireyin yeteneği, kişiliği, düşünme biçimi, nesnel oluşu önemlidir. Problem çözme bireyin kendi yeteneği ve girişimi olarak da değerlendirilebilir (Öğülmüş, 2006).

2.5.2. Evlilikte Problem Çözme

Evlilik iki farklı ortamda yetişen, farklı dünya görüşleri olan iki bireyin aynı hayatı paylaşmasıdır. Evlilik kurumunda birden çok problemle karşılaşılabilir. Canel (2010)'e göre evlilikte yaşanan problemler şunlardır: Çiftlerin problem çözme becerilerindeki yetersizlikler, evliliğe yönelik gerçek dışı beklentiler, cinsiyet farklılıkları, maddi problemler, iletişim eksiklikleri, akrabalarla ilgili problemler, cinsel yaşam problemleri, çocukların büyütülmesi ile ilgili problemlerdir.

Koca (2013) evli bireylerin evlilik hayatlarından doyum sağlayabilmelerinin ve mutlu olabilmelerinin problem yaşamamalarına değil, o problemi uygun şekilde çözebilmelerine bağlı olduğunu belirtmiştir. Problem çözme becerilerini uygun

uygulayan ailelerde problemle ve problem çözümleri yıkıcı değil, yapıcı bir şekilde yapılabilmektedir.

2.5.3. Problem Çözme Becerisi Üzerine Araştırmalar

Sancaktar (2016) yeni evli ve uzun süredir evli olan çiftlerin problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada; problem çözme becerisi ile yaş, eğitim durumu, evlilik süresi, çocuk sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulmuştur. Yeni evli çiftlerin, uzun süredir evli olan çiftlere göre problem çözme becerisi ve çocuğu olmayan ve 1 çocuğu olanların daha fazla çocuğu olanlara göre problem çözme becerisi yüksek bulmuştur.

Güven (2005) Ankara ilinde yaşayan 305 eşi ile beraber yaşamakta olan birey ile yaptığı çalışmada, problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu ilk sırada yordadığını bulmuştur. Benzer şekilde, Vural-Batık ve Kalkan (2017) evlilikte algılanan sorun çözme becerileri ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Evlilikte algılanan sorun çözme becerisi yüksek bireylerin evlilik doyumları da yüksek olarak bulunmuştur.

Izgar (2009) engelli çocuğu olan ailelerin sosyal problem çöme becerileri ve umutsuzluk düzeylerini incelediği çalışmada, anne-babaların öğrenim düzeyi yüksek olanların sosyal problem çözme becerileri, öğrenim düzeyi okur-yazar olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Balcı ve Yılmaz (2016) çocukları anaokuluna devam eden annelere verilen iletişim becerileri eğitiminin ailenin işlevlerine etkisini inceledikleri çalışmalarından 20 gönüllü anne ile çalışmışlardır. Çalışma sonucunda iletişim becerileri eğitiminin aile işlevlerini olumlu yönde etkilediği ve problem çözme becerilerini geliştirdiği bulunmuştur.

Abazarian, Boboli, Abazarian ve Ghashghaei (2015) problem çözme ve karar verme becerilerinin, anksiyete ve depresyon ile ilişkisini 30 (15 kontrol-15 deney) hasta ile incelemişlerdir. 15 kişilik deney grubuna 8 oturumluk problem çözme ve karar verme becerileri ile ilgili eğitim verilmiştir. Eğitimin sonunda bireylerin anksiyete ve depresyon puanlarının anlamlı oranda düştüğü bulunmuştur.

Jun ve Lee (2017) ego esnekliğinin sosyal anksiyete ve problem çözme becerisi üzerindeki rolünü araştırmışlardır. 329 hemşirelik öğrencinin katıldığı araştırmanın sonucunda problem çözme becerisi arttıkça sosyal anksiyetenin azaldığı ve ego esnekliğinin arttığı bulunmuştur.

Dündar (2009) üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, cinsiyete göre öğrencilerin problem çözme becerileri arasında bir farklılık bulunmamıştır. Öğrencilerin eğitim düzeylerine göre problem çözme becerileri incelendiğinde ise eğitim düzeyi öğrencilerin problem çözme becerileri alt sınıf öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Özet olarak alanyazındaki bulgular incelendiğinde, problem çözme becerisi ile eğitim düzeyi, evlilik doyumu, depresyon ve anksiyetenin ilişkili olduğu gözlemlenmiştir.

2.6. Evlilik Doyumu, Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar

2.6.1. Evlilik Doyumu ve Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmalar

Lynch ve arkadaşları (2001) “Depresyonda Çift Fonksiyonları” adlı araştırmalarında, klinik düzeyde depresif kişilerin diğer kişilerle kurduğu ilişkileri sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri bağlamında açıklamaya çalışmışlardır. Çalışmaya en az 6 aydır duygusal ilişkisi olduğunu belirten kişiler alınmışlardır. Çalışma sonucunda sosyotropik bireylerin davranışları talep edici, partnerlerini ise çekingen; otonomik bireyler ise daha çok ilişki memnuniyetsizliği içinde ve partnerlerini eleştirme eğiliminde bulunmuşlardır. Sosyotropik ve otonomik puanları yüksek olan kişilerin çift uyumlarını kısmen düşük ve ilişkilerinde memnuniyetsizlik yaşadıkları ve depresyona eğilimli olduklarını bulmuşlardır (Lynch, Robins ve Morse, 2001).

Sato ve Gonzalez (2009) en az 3 aydır romantik ilişki içerisinde bulunan 100 çift (toplam 200), psikoloji yüksek lisans öğrencisi ile yaptıkları çalışmalarında, sosyotropik bireylerin ilişkilerinde daha öfkeli ve az güvenli, otonomik bireylerin ise

sosyal olarak kaçınan ve tepkisiz olduklarını bulmuşlardır. Bu sonuçlarda sosyotropik ve otonomik bireylerin ilişkilerini olumsuz etkilemektedir.

Kurdek (2000) sosyotropi ve otonomi kişilik özelliklerinin ilişkide etkisini araştırmak için eşcinsel çiftlerle yürüttüğü çalışmada, otonomisi yüksek kişilerin ilişkilerinde daha çok sorun yaşadıklarını, sosyotropisi yüksek kişilerde ise ilişkiye bağımlılık yüksek olduğu için ilişki içerisinde sorun yaşasalar bile ilişkiyi bitirme konusunda daha çok sorun yaşadıkları bulunmuştur.

Ayrıca Sato ve McCann'ın yaptığı bir başka çalışmada sosyotropik ve otonomik bireylerin yakın ilişkilerinde kişilerarası problem yaşadıklarını bulmuşlardır. Sosyotropisi yüksek bireyler uzak bireylere karşı sevecen ancak yakın ilişkilerinde daha buyurgan davrandıkları, otonomisi yüksek bireylerin ise yakın ilişkilerinde kaçınıcı ve soğuk oldukları bulunmuştur (Sato ve McCann, 2007).

2.6.2. Evlilik Doymu ve Evlilikte Problem Çözme Becerisi Üzerine Çalışmalar

Sullivan, Pusch, Johnson ve Braudbury (2010) 172 yeni evli çiftin sosyal destek ve problem çözme davranışlarını ilk yılda seanslara alarak incelemişlerdir ve bu davranışların 10 yıllık süreçte evlilik doymu ve istikrarı nasıl yordadığını gözlemlemeyi amaçlamışlardır. Bir yıllık süreçte gözlemlenen çiftlerin problem çözme davranışlarının evlilik doymu ile ilişkili olduğu ve negatif sosyal destek davranışlarının problem çözme, boşanma ihtimali ve evlilik doymunu yordadığı bulunmuştur.

McNulty ve Russel (2010) evlilik doymu ile negatif problem çözme davranışları arasındaki ilişkiyi iki ayrı çalışma ile incelemişlerdir. Birinci çalışmaya 73, ikinci çalışmaya ise 135 evli çift alınmıştır. Araştırmaya başlanmadan önce, katılımcılar ölçekleri bireysel olarak doldurmuşlardır. Ölçekler doldurulduktan sonra katılımcılar, ilişkilerindeki problemleri tartıştıkları 2 laboratuvar seansına alınmışlardır ve 8 ay sonra izleme seansına katılmışlardır. Araştırmanın bulguları sonucu, çiftler basit problemleri tartışırken kullandıkları ‘suçlayıcı’, ‘emredici’ ve ‘reddedici’ davranışların kendi doyumlarındaki düşüşü göstermiştir. Aynı davranışların ciddi problemlerde sergilenmesi ise evlilikteki istikrarı olumsuz etkilediği bulunmuştur.

Karahan (2009) 120 gönüllü çift arasından eşleri ile sorun yaşadığını bildiren ve ölçek skorları düşük olan, 40 çifti rastgele seçmiştir. 40 çiftin, 20'sini kontrol 20'sini ise deney grubu olarak çalışmaya almıştır. Deney ve kontrol gruplarının yaş, evlilik yılı, eğitim seviyesi, çocuk sayısı ve sosyo-ekonomi statü ortalamaları arasında bir farklılık bulunmamıştır. Deney grubu ile çatışma çözme stilleri üzerine çalışan araştırmacı; çalışmanın sonucunda ön-teste göre son-test puanlarının çiftler arasında anlamlı şekilde yükseldiğini bulmuştur.

Canel (2007) 10 evli bireyle evlilikte problem çözme ve iletişim becerilerini, ayrıca evlilik doyumlarını arttırmaya yönelik haftada 1 gün 2 saat oturumlarla grup çalışması yapmıştır. Araştırmasını ön-test son-test yöntemiyle yapan araştırmacı; grup oturumları sonucunda, ön test son test karşılaştırmaları sonucunda bireylerin evlilik doyumlarının arttığını bulmuştur. Akçakoca (2013) evli annelerin problem çözme becerisi ve evlilik doyumları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında deney ve kontrol grubu oluşturmuştur. Kontrol grubuna hiçbir çalışma yapılmayan programda, deney grubuna 120 dakikalık 9 oturumdan oluşan grup oturumları yapılmış ve aile eğitim programı uygulanmıştır. Yapılan ön-test son-test karşılaştırmalarında aile eğitim programının, evli annelerin evlilik doyumlarını ve evlilikte problem çözme becerilerini arttırdığı bulunmuştur.

Akgün ve Uluocak (2010) bir toplum ruh sağlığı merkezine başvuran 12 ev hanımı ile evlilikte etkili iletişim ve problem çözme becerisi üzerine oturumlar gerçekleştirmişlerdir. Katılımcılara oturumlara katılmadan önce ve sonra evlilikte yaşam ölçeği ve evlilikte sorun ölçeği uygulanmıştır. Ön-test son-test karşılaştırmaları sonucunda; çalışmaya katılan 12 ev hanımının program sonunda evlilik yaşam ölçeği ve evlilikte sorun ölçeği puanları anlamlı olarak olumlu yönde artış göstermiştir.

Alanyazının incelenmesi ve ulaşılan bulgular ışığında, evlilik doyumunun sosyodemografik özelliklerle ilişkili olduğu, bireylerin eğitim düzeyi, ekonomik durumu, evlilik yılları, çocuk sayıları, aile tipi, yaş, cinsiyet gibi değişkenlere bağlı olarak değiştiği gözlenmiştir. Bireylerin kişilik özelliklerinin evlilik doyumunu etkileyebileceği ve bu bağlamda Beck (1983)'in depresyona yatkın iki kişilik tipi olarak tanımladığı sosyotropik ve otonomik bireylerin çift uyumlarının düşük olduğu ve yakın ilişkilerde sorun yaşadığını belirten araştırmalar alanyazında gözlenmiştir.

Ayrıca yapılan birçok farklı araştırmada bireylerin evlilikte problem çözüme becerileri arttıkça evlilik doyumlarının da arttığı gözlenmiştir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1. Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini 21.11.2017 ile 7.06.2018 tarihleri arasında www.docs.google.com bağlantısı üzerinden ulaşan evli kişiler oluşturmuştur. Katılımcılar, 18 yaş üzeri, okur-yazar, evli ve 269'u kadın 131'i erkek olmak üzere toplam 400 kişiden oluşmaktadır. Araştırmaya katıldığı tarihte psikiyatrik ilaç kullanan ve eşi ile birlikte yaşamayan bireyler araştırmadan dışlanmıştır. Tüm katılımcıların yaş ortalaması $32,90 \pm 8,61$ olup, kadınlarda $31,07 \pm 7,65$ ve erkeklerde $36,44 \pm 9,41$ 'dir. Katılımcıların evlilik yılı ortalaması ise $7,49 \pm 8,32$ 'dir.

3.2. Kullanılan Araç ve Gereçler

Araştırmada sırasıyla 'Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu' ile başlanmış, daha sonra sırası ile 'Sosyodemografik Özellikler ve Veri Formu', 'Evlilikte Uyum Ölçeği', 'Sosyotropi-Otonomi Ölçeği' ve 'Evlilikte Problem Çözme Ölçeği' ve 'Beck Depresyon Ölçeği' uygulanmıştır. Araştırmada; katılımcıların demografik bilgilerinin edinilebilmesi için Sosyodemografik Özellikler ve Veri Formu, kişilerin evlilik doyumunun ölçülebilmesi için Evlilikte Uyum Ölçeği, bireylerin kişilik özelliklerinin ölçülebilmesi için Sosyotropi-Otonomi Ölçeği, evlilikteki problem çözme yetilerini ölçebilmek için Evlilikte Problem Çözme Ölçeği, depresyon düzeylerinin ölçülebilmesi için Beck Depresyon Ölçeği kullanılmıştır.

3.2.1. Sosyodemografik Veri Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan, 19 maddeden oluşan soru formudur. Kişisel bilgi toplama formunda kişilerin yaşını, cinsiyetini, eğitim ve gelir düzeylerini ölçecek maddelerin yanı sıra kişilerin evlilikleri ile ilgili temel bilgileri

öğrenmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Form bir internet çalışmasında kullanılacağından kişilerin gerçek olup olmadığını anlamaya yönelik tuzak sorular da içermektedir. Kullanılan form Ek 1’de verilmiştir.

3.2.2. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ), Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen 15 maddelik likert tipi bir ölçektir. Hunt (1978) ve Freeston ve Plechaty’in (1997) puanlama çalışmaları doğrultusunda, ölçeğin Türkçe güvenilirlik geçerlik çalışmaları Kışlak (1999) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin amacı, evlilik ilişkisinden alınan doyumunu ve evlilik uyumunu ölçmektir. Ölçeğin evliliğinden problem yaşayan ve yaşamayan çiftleri anlamlı derecede ayırdığı bulunmuştur. Ölçekte her bir madde için 0 ile 6 arasında puan alınmaktadır. Buna göre; 1. madde 0–6 puan, 2.– 9. maddeler 0–5 puan, 10. ve 14. maddeler 0–2 puan, 11. ve 13. maddeler 0–3 puan, 12. madde eşlerden biri için evde oturmak diğeri için dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmişse 0 puan, eşlerin her biri için dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmişse 1 puan, eşlerin her biri için evde oturmak seçeneği işaretlenmişse 2 puan ve 15. madde 0–2 puan arasında değerlendirilmektedir. Toplam puan 0 ile 60 arasında varyasyon göstermektedir. Uyumlu ve uyumsuz evlilikleri ölçmek için ise 43 puan kesme noktası olarak alınmıştır. 43 puanın altında puan alanlar evliliklerinde uyumsuz, 43 puanın üzerinde alanlar ise evliliklerinde uyumlu kabul edilmektedir. Ölçeğin, iç tutarlık güvenilirliği 0,90, iki yarım test güvenilirliği 0,84, test-tekrar test güvenilirliği 0,57’dir. Ölçüt bağımlı geçerlik korelasyon katsayısı ise -0,54’dür (Kışlak, 1999).

Ölçeği yapı geçerliği çalışması (Tutarel-Kışlak, 1999) sonucunda iki faktör bulunmuştur. Birinci faktör eşlerin birbiriyle anlaşıp anlaşamama durumlarını, ikinci faktör ise birbirleri ile ilişki tarzlarını göstermektedir. Birinci faktör, eşlerin genel uyumu, cinsellik, duygu ve genel toplumsal kurallar gibi konularda birbirleriyle anlaşmayı içeren 9 maddeden oluşmaktadır. İkinci faktör ise birlikte geçirilen boş zaman aktivitelerini, çatışma çözme biçimlerini ve güven gibi konuları içeren 6 maddeden oluşmaktadır. Kullanılan ölçek Ek 2’de verilmiştir.

3.2.3. Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSOTÖ)

Beck ve arkadaşları 1983 yılında geliştirmişlerdir. Ölçek bireylerin diğer insanlara bağımlı olma ve insanlardan özerk olma özelliklerini ölçmektedir. 60 maddeden oluşan ölçekte, iki alt boyut vardır ve her bir alt boyutta 30'ar madde bulunmaktadır. Maddeler 5'li likert tipi ölçek üzerinden puanlanmaktadır. Her alt boyuttan alınabilecek puanlar 0-120 arasında puanlar alınabilmektedir. Alınan puanlar yükseldikçe, bireylerin bu alt boyut tipine ait özellikleri gösterme eğilimi artmaktadır. Likert puanlaması 0-4 arasında değişmektedir. 0- hiç tanımlamıyor 1- biraz tanımlıyor 2- iyi tanımlıyor 3- oldukça iyi tanımlıyor 4- çok iyi tanımlıyor.

Sosyotropik kişilik özellikleri (1) Onaylanmama Kaygısı, (2) Ayrılık Kaygısı ve (3) Başkalarını Memnun Etme olmak üzere üç alt boyuttan meydana gelmektedir. Sosyotropi alt ölçeğinde; 10 maddelik onaylanmama kaygısı, 13 maddelik ayrılık kaygısı ve 7 maddelik başkalarını memnun etme olmak üzere 30 maddelik bölümden oluşmaktadır.

Otonomik kişilik özellikleri ise (1) Kişisel Başarı, (2) Özgürlük ve (3) Yalnızlıktan Hoşlanma olmak üzere üç alt boyuttan meydana gelmektedir. Otonomi alt ölçeğinde; 12 maddelik otonomi için ön koşul olan kişisel başarı, 12 maddelik bağımsız karar vermeyi kolaylaştırma açısından özgürlük ve 6 maddelik bağımsız kişiliği ve kendine yetebilmeyi ifade eden yalnızlıktan hoşlanma olmak üzere 30 maddelik bölümden oluşmaktadır.

Bir alt boyuttan, 30 maddeden, elde edilebilecek en yüksek puan 120'dir. Sosyotropi alt boyutundan elde edilen yüksek puanlar yüksek sosyotropik kişilik özelliklerini, otonomi alt boyutundan elde edilen yüksek puanlar ise yüksek otonomik kişilik özelliklerini göstermektedir (Budak, 2017). Şahin ve ark. (1993) ölçeği Türkçeye çevirmişlerdir. Sosyotropi boyutunun ölçek güvenirliği 0,89 ile 0,94 aralığındadır. Otonomi boyutunun ise 0,83 ile 0,95 aralığında bulunmaktadır. Ölçüt geçerliliği hesaplamasında değişik çalışmalar bulunmaktadır. Beck Depresyon Ölçeği ile Sosyotropi Boyutu arasındaki korelasyon katsayısı, 0,01 ile 0,60 aralığında bulunmuştur. Otonomi Boyutu ile Beck Depresyon Ölçeği ise 0,01 ve 0,28 aralığında bulunmuştur (Şahin ve Ulusoy, 1993). Ölçek Türkçeye çevrildikten sonra güvenirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılmıştır. Ülkemizdeki araştırmalarda ölçeğin iç tutarlılık katsayısı sosyotropi boyutunda 0,70 – 0,83 aralığında, otonomi de ise 0,81 olarak

bulunmuştur. Ölçeğin geçerliliğine yönelik yapılan araştırmalar sosyotropi alt boyutunun hastaları normal gruplardan ayırt edici olduğu ve depresyonla daha yakından ilişkide olduğunu göstermiştir. Otonomi alt boyutunun ise hastaları normal gruplardan ayırt edemediği saptanmıştır (Budak, 2017). Kullanılan ölçek Ek 3'te verilmiştir.

3.2.4. Evlilikte Problem Çözme Ölçeği (EPCÖ)

Çiftlerin evlilikte karşılaştıkları problemleri çözme becerilerindeki algılarını ölçmek amacıyla Baugh, Avery ve Sheets-Hawoth tarafından (1982) yılında geliştirilmiş olan ölçek Hünler (2002) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin orijinal formu 7 dereceli likerttir ancak kolay okunması sebebiyle 5 dereceli likerte dönüştürülmüştür. Ölçek, 9 maddeden oluşmaktadır. 9 maddeden oluşan ölçekten alınabilecek en yüksek puan 45 olup, en düşük puan ise 9'dur. Ölçekten alınan yüksek puan, kişinin kendini evlilikte problem çözme becerileri açısından başarılı gördüğünü göstermektedir. Evlilikte Problem Çözme Ölçeğinin yapılan faktör analizi sonucunda tüm maddelerin tek bir faktörde toplandığı görülmüştür. Ölçeğin Cronbach' alfa iç tutarlılık güvenilirliği 0,95'dir ve madde-toplam korelasyonu ise 0,63 ve 0,73 aralığındadır (Güven ve Sevim, 2007). Kullanılan ölçek Ek 4'te verilmiştir.

3.2.5. Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)

1978 yılında Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Her bir madde, depresyona özgü bir davranışı belirlemektedir. Ölçek 4'lü likert tipi 21 tane maddeden oluşan kendini değerlendirme cümlesini içermektedir ve her bir maddeden alınabilecek puanlar 0 ile 3 arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0-63 arasındadır. Ölçekteki maddeler depresyonun belirtilerine yöneliktir. Bu belirtiler; karamsarlık, başarısızlık duygusu, doyum almama, suçluluk duyguları, huzursuzluk, yorgunluk, iştah azalması, kararsızlık, uyku bozukluğu, somatik meşguliyetler ve libido kaybıdır. Ölçeğin yarıya bölme güvenilirliği 0,60, Cronbach alfa 0,87'dir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması Hisli (1989) tarafından yapılmıştır. Beck Depresyon Envanteri'nin Türkçe güvenilirlik çalışmasında Yarıya bölme güvenilirliği 0,74, Cronbach alfa 0,80 olarak bulunmuştur. Ölçeğin birlikte geçerlik katsayısı 0,63

olarak bulunmuştur. Faktör analizi çalışmaları sonucunda 6 faktör elde edilmiştir ancak bunların 4 tanesi yorumlanabilir bulunmuştur. Birinci faktör umutsuzluk, ikinci faktör kişinin kendine yönelik olumsuz duyguları, üçüncü faktör bedensel kaygılar ve dördüncü faktör ise suçluluk duyguları olarak adlandırılmıştır (Hisli, 1989). Kullanılan ölçek Ek 5'te verilmiştir.

3.3. Veri Analizi

Verilerin analizinde ilk olarak normallik varsayımı sınanmıştır. Verilerin normallik sınamasında Kolmogorov-Smirnov testi ve eğiklik-basıklık değerleri incelenmiştir. Analizler sonucunda toplam puanların dağılımının normal olmadığı görülmüş ve parametrik olmayan testler tercih edilmiştir. Araştırmada ikili gruplar arasındaki farkı incelemeye, Mann Whitney U, araştırma değişkenlerinin arasındaki ilişkiyi incelemek için ise Spearman's rho korelasyon analizi uygulanmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

4.1. Örneklemin İncelenmesi

4.1.1. Sosyodemografik ve Evlilik Özellikleri

Tablo 4.1’de yer alan bulgular ışığında katılımcıların 269’u (%67,3) kadın, 131’i (%32,8) erkektir. Katılımcılarda 106’sı (%26,5) lise mezunu ve alt düzeyde, 294’ü (%73,5) ise üniversite mezunu ve üzeri eğitime sahiptir. Katılımcıların 275’inin (%68,8) çalıştığı, 125’inin (%31,2) ise çalışmadığı ve 116’sının (%29) iyi ve 284’ünün (%71) orta ve altı gelir düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların aile tipi incelendiğinde, 380 kişinin (%95,0) çekirdek ailesi ile 20 kişinin (%5,0) ise geniş aile içinde yaşamakta oldukları belirlenmiştir. Katılımcıların 227’sinin (%56,8) çocuğu vardır, 173’ünün (%43,2) çocuğu bulunmamaktadır. Katılımcıların 388’inin (%97,0) ilk evlilikleri, 12’sinin (%3,0) ise ikinci evlilikleridir. Katılımcıların evlenme biçimi değişkenlerine bakıldığında; 304’ünün (%76,0) flört ederek, 96’sının (%24,0) ise görücü usulü ile evlendikleri görülmüştür.

Tablo 4.1. Katılımcıların Sosyodemografik ve Evlilik Özelliklerine İlişkin Dağılımı (n=400)

		N	%
Cinsiyet	Kadın	269	67,3
	Erkek	131	32,8
Eğitim Durumu	Lise mezunu ve alt düzeyinde	106	26,5
	Üniversite mezunu ve üzeri	294	73,5
Çalışma Durumu	Çalışıyor	275	68,8
	Çalışmıyor	125	31,2
Gelir Düzeyi	İyi	116	29,0
	Orta ve altı	284	71,0
Aile Tipi	Çekirdek aile	380	95,0
	Geniş aile	20	5,0
Çocuk Sahibi	Olan	227	56,8
	Olmayan	173	43,2
Evlilik Sayısı	İlk	388	97,0
	İkinci	12	3,0
Evlenme Biçimi	Flört	304	76,0
	Görücü usulü	96	24,0
Toplam		400	100

Katılımcıların 72'sinin (%17,5) psikolojik özgeçmiş olduğu, 328'inin (%82,5) ise bugüne dek herhangi bir psikiyatrik hastalık nedeniyle tedavi görmediği anlaşılmıştır. Katılımcıların 99'unun (%24,8) ailesinde psikiyatrik hastalık öyküsü varken 301'inin (%75,2) ailesinde yoktur.

4.1.2. Sosyotropi-Otonomi, Evlilik Uyumu, Evlilikte Problem Çözme ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmada kullanılan bütün ölçeklerin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4.2. Ölçeklerin Puan Ortalamaları ve Puan Aralıkları (n=400)

	Puan Ortalaması±ss	Puan Aralığı
Sosyotropi Boyutu Toplam	54,11±22,64	0-120
Onaylanma Kaygısı	15,47±8,27	0-40
Ayrılık Kaygısı	25,49±10,81	0-52
Başkalarını Memnun Etme	13,15±5,44	0-28
Otonomi Boyutu Toplam	66,80±24,78	0-120
Kişisel Başarı	28,10±10,55	0-48
Özgürlük	25,67±10,23	0-48
Yalnızlıktan Hoşlanma	13,02±5,80	0-24
Evlilikte Uyum Ölçeği	40,01±11,73	0-60
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	34,10±7,50	0-45
Beck Depresyon Ölçeği	10,86±8,08	0-45

4.2. Ölçeklerin İncelenmesi

4.2.1. Sosyotropi-Otonomi, Evlilik Uyumu, Evlilikte Problem Çözme, Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırmada kullanılan bütün ölçeklerin güvenirlik katsayıları Tablo 4.3’de verilmiştir.

Tablo 4.3. Araştırma Ölçekleri İçin Güvenirlik Katsayıları

Ölçekler	Madde Sayısı	Cronbach Alfa
Evlilikte Uyum Ölçeği	15	0,90
Sosyotropi-Otonomi Ölçeği	60	0,96
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	9	0,93
Beck Depresyon Ölçeği	21	0,86

4.2.2. Ölçeklerin Normallik Dağılımın İncelenmesi

Araştırma sorularının test edilmesinden önce, veri dağılımının standart normal dağılıma uygun olup olmadığı test edilmiştir. Sonuçlar Tablo 4.4’de verilmektedir.

Tablo 4.4. Ölçeklerin Normallik Testi Sonuçları

Ölçek Adı	z	P
Sosyotropi Boyutu Toplam	0,061	0,001**
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	0,076	0,000**
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	0,074	0,000**
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	0,074	0,000**
Otonomi Boyutu Toplam	0,097	0,000**
Otonomi-Kişisel Başarı	0,101	0,000**
Otonomi-Özgürlük	0,096	0,000**
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	0,081	0,000**
Evlilikte Uyum Ölçeği	0,113	0,000**
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	0,110	0,000**
Beck Depresyon Ölçeği	0,104	0,000**

**p<0,01; istatistiksel olarak anlamlı

Normallik testi sonuçlarına göre kullanılan ölçek puanlarının dağılımı, standart normal dağılıma göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir. Testin sonuçlarına göre, Sosyotropi Toplam ($z=0,061$, $p=0,001$), Sosyotropinin alt başlıkları olan Onaylanma Kaygısı ($z=0,076$, $p=0,000$), Ayrılık Kaygısı ($z=0,074$, $p=0,000$), Başkalarını Memnun Etme ($z=0,074$, $p=0,000$), Otonomi Toplam ($z=0,097$, $p=0,000$), Otonominin alt başlıkları olan Kişisel Başarı ($z=0,101$, $p=0,000$), Özgürlük ($z=0,096$, $p=0,000$), Yalnızlıktan Hoşlanma ($z=0,081$, $p=0,000$), Evlilikte Uyum Ölçeği ($z=0,113$, $p=0,000$), Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ($z=0,110$, $p=0,000$), Beck Depresyon Ölçeği ($z=0,104$, $p=0,000$) puan dağılımları, istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle, hipotez testlerinde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Fark analizlerinde iki grup arasındaki farkı incelemek için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkiyel analizler ise Spearman's rho korelasyon analizi kullanılarak test edilmiştir. Bu nedenle, normal dağılıma uymayan bu parametrelerin ikili grupları arasındaki farkı için Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

4.2.3. Örneklemin Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

Kadın ve erkek katılımcıların ölçek puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.5'de verilmektedir.

Tablo 4.5. Örneklemin Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi (n=400)

Ölçek Adı	Medyan		Test Değeri (z)	P
	Kadın n=269	Erkek n=131		
Sosyotropi Boyutu Toplam	202,25	196,90	-0,43	0,66
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	199,98	201,56	-0,13	0,90
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	206,63	187,92	-1,52	0,13
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	195,75	210,26	-1,18	0,24
Otonomi Boyutu Toplam	200,53	200,44	-0,01	0,99
Otonomi-Kişisel Başarı	198,92	203,75	-0,39	0,69
Otonomi-Özgürlük	201,78	197,87	-0,32	0,75
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	203,52	194,29	-0,75	0,45
Evlilikte Uyum Ölçeği	201,45	198,55	-0,23	0,81
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	198,33	204,95	-0,54	0,59
Beck Depresyon Ölçeği	205,77	189,69	-1,31	0,19

Kadın ve erkek katılımcılar arasında hiçbir ölçek puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmemiştir.

4.2.4. Örneklemin Ölçek Puanlarının Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi

Farklı eğitim düzeyindeki katılımcıların ölçek puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.6'da verilmektedir.

Tablo 4.6. Örneklemin Ölçek Puanlarının Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi (n=400)

Ölçek Adı	Medyan		Test	P
	Lise ve altı n=106	Üniversite ve üzeri n=294	Değeri (z)	
Sosyotropi Boyutu Toplam	181,66	207,29	-1,957	0,050
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	191,72	203,67	-0,913	0,361
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	178,10	208,57	-2,327	0,020*
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	177,19	208,90	-2,425	0,015*
Otonomi Boyutu Toplam	175,82	209,40	-2,564	0,010*
Otonomi-Kişisel Başarı	176,58	209,12	-2,486	0,013*
Otonomi-Özgürlük	178,29	208,51	-2,309	0,021*
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	166,94	212,60	-3,491	0,000***
Evlilikte Uyum Ölçeği	168,90	211,89	-3,284	0,001**
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	181,05	207,51	-2,022	0,043*
Beck Depresyon Ölçeği	228,99	190,23	-2,963	0,003**

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001; istatistiksel olarak anlamlı

Sosyotropi'nin alt başlıklarından olan ayrılık kaygısı eğitim düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,327$, $p=0,020$). Buna göre lise ve altı ($n=106$, $So=181,66$) katılımcıların ayrılık kaygısı üniversite ve üzeri ($n=294$, $So=207,29$) katılımcılardan daha düşüktür.

Sosyotropi'nin alt başlıklarından olan başkalarını memnun etme eğitim düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,425$, $p=0,015$). Buna göre lise ve altı ($n=106$, $So=177,19$) katılımcıların başkalarını memnun etme düzeyleri üniversite ve üzeri ($n=294$, $So=208,90$) katılımcılardan daha düşüktür.

Otonomi toplam boyutu eğitim düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,564$, $p=0,010$). Buna göre lise ve altı ($n=106$, $So=175,82$) katılımcıların otonomi puanı üniversite ve üzeri ($n=294$, $So=209,40$) katılımcılardan daha düşüktür.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan kişisel başarı alt boyutu eğitim düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,486$, $p=0,013$). Buna göre lise ve altı ($n=106$, $So=176,58$) katılımcıların kişisel başarı puanı üniversite ve üzeri ($n=294$, $So=209,12$) katılımcılardan daha düşüktür.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan özgürlük alt boyutu eğitim düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,309$, $p=0,021$). Buna göre lise ve altı ($n=106$, $So=178,29$) katılımcıların özgürlük puanı üniversite ve üzeri ($n=294$, $So=208,51$) katılımcılardan daha düşüktür.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan yalnızlıktan hoşlanma alt boyutu eğitim düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-3,491$, $p=0,000$). Buna göre lise ve altı ($n=106$, $So=166,94$) katılımcıların yalnızlıktan hoşlanma puanı üniversite ve üzeri ($n=294$, $So=212,60$) katılımcılardan daha düşüktür.

Evlilikte Uyum Ölçeği eğitim düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-3,284$, $p=0,001$). Buna göre lise ve altı ($n=106$, $So=168,90$) katılımcıların evlilik uyum puanı üniversite ve üzeri ($n=294$, $So=211,89$) katılımcılardan daha düşüktür.

Evlilikte Problem Çözme Ölçeği eğitim düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,022$, $p=0,043$). Buna göre lise ve altı ($n=106$, $So=181,05$) katılımcıların evlilikte problem çözme becerileri üniversite ve üzeri ($n=294$, $So=207,51$) katılımcılardan daha düşüktür.

Beck Depresyon Ölçeği eğitim düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,963$, $p=0,003$). Buna göre lise ve altı ($n=106$, $So=228,99$) katılımcıların depresyon puanları üniversite ve üzeri ($n=294$, $So=190,23$) katılımcılardan daha yüksektir.

4.2.5. Örneklemin Ölçek Puanlarının Çalışma Durumuna Göre İncelenmesi

Çalışan ve çalışmayan katılımcıların ölçek puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.7'de verilmektedir.

Tablo 4.7. Örneklemin Ölçek Puanlarının Çalışma Durumuna Göre İncelenmesi (n=400)

Ölçek Adı	Medyan		Test Değeri (z)	P
	Çalışıyor n=275	Çalışmıyor n=125		
Sosyotropi Boyutu Toplam	206,82	186,60	-1,621	0,105
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	206,68	186,90	-1,588	0,112
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	206,47	187,38	-1,531	0,126
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	206,89	186,45	-1,642	0,101
Otonomi Boyutu Toplam	211,61	176,05	-2,852	0,004**
Otonomi-Kişisel Başarı	213,97	170,86	-3,459	0,001**
Otonomi-Özgürlük	208,32	183,30	-2,008	0,045*
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	208,65	182,58	-2,093	0,036*
Evlilikte Uyum Ölçeği	200,23	201,08	-0,068	0,946
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	204,83	190,98	-1,112	0,266
Beck Depresyon Ölçeği	194,53	213,64	-1,535	0,125

*p<0,05 **p<0,01; istatistiksel olarak anlamlı

Otonomi boyutu toplam çalışma durumuna göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,852$, $p=0,004$). Buna göre çalışan ($n=275$, $So=211,61$) katılımcıların otonomi puanı çalışmayan ($n=125$, $So=176,05$) katılımcılardan daha yüksektir.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan kişisel başarı alt boyutu çalışma durumuna göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-3,459$, $p=0,001$). Buna göre çalışan ($n=275$, $So=213,97$) katılımcıların kişisel başarı puanı çalışmayan ($n=125$, $So=170,86$) katılımcılardan daha yüksektir.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan özgürlük alt boyutu çalışma durumuna göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,008$, $p=0,045$). Buna göre çalışan ($n=275$, $So=208,32$) katılımcıların özgürlük puanı çalışmayan ($n=125$, $So=183,30$) katılımcılardan daha yüksektir.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan yalnızlıktan hoşlanma alt boyutu çalışma durumuna göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,093$, $p=0,036$). Buna göre çalışan ($n=275$, $So=208,65$) katılımcıların yalnızlıktan hoşlanma puanları çalışmayan ($n=125$, $So=182,58$) katılımcılardan daha yüksektir.

4.2.6. Örneklemin Ölçek Puanlarının Gelir Düzeyine Göre İncelenmesi

Farklı gelir düzeyindeki katılımcıların ölçek puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.8’de verilmektedir.

Tablo 4.8. Örneklemin Ölçek Puanlarının Gelir Düzeyine Göre İncelenmesi

Ölçek Adı	Medyan		Test Değeri (z)	p
	İyi	Orta ve altı		
	n=116	n=284		
Sosyotropi Boyutu Toplam	206,19	198,18	-0,629	0,530
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	199,44	200,93	-0,117	0,907
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	208,29	197,32	-0,862	0,389
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	212,58	195,57	-1,337	0,181
Otonomi Boyutu Toplam	208,77	197,12	-0,915	0,360
Otonomi-Kişisel Başarı	210,23	196,52	-1,077	0,282
Otonomi-Özgürlük	202,80	199,56	-0,254	0,799
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	217,53	193,55	-1,885	0,059
Evlilikte Uyum Ölçeği	221,57	191,89	-2,331	0,020*
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	215,12	194,53	-1,618	0,106
Beck Depresyon Ölçeği	181,78	208,15	-2,072	0,038*

*p<0,05; istatistiksel olarak anlamlı

Evlilikte Uyum Ölçeği gelir düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,331$, $p=0,020$). Buna göre maddi durumu iyi olan ($n=116$, $So=221,57$) katılımcıların evlilik uyum puanı maddi durumu orta ve altı düzeyde ($n=284$, $So=191,89$) olan katılımcılardan daha yüksektir.

Beck Depresyon Ölçeği gelir düzeyine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,072$, $p=0,038$). Buna göre maddi durumu iyi olan ($n=116$, $So=181,78$) katılımcıların depresyon puanları maddi durumu orta ve altı düzeyde ($n=284$, $So=208,15$) katılımcılardan daha düşüktür.

4.2.7. Örneklemin Ölçek Puanlarının Aile Tipine Göre İncelenmesi

Farklı aile tiplerinde yaşayan katılımcıların ölçek puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.9’da verilmektedir.

Tablo 4.9. Örneklemin Ölçek Puanlarının Aile Tipine Göre İncelenmesi (n=400)

Ölçek Adı	Medyan		Test Değeri (z)	p
	Çekirdek Aile n=380	Geniş Aile n=20		
Sosyotropi Boyutu Toplam	200,88	193,38	-0,283	0,777
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	200,89	193,18	-0,291	0,771
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	200,78	195,15	-0,212	0,832
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	200,96	191,75	-0,348	0,728
Otonomi Boyutu Toplam	201,42	183,00	-0,695	0,487
Otonomi-Kişisel Başarı	201,56	180,28	-0,803	0,422
Otonomi-Özgürlük	201,03	190,53	-0,396	0,692
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	200,97	191,50	-0,358	0,721
Evlilikte Uyum Ölçeği	199,63	217,03	-0,656	0,512
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	200,18	206,60	-0,242	0,809
Beck Depresyon Ölçeği	199,98	210,45	-0,395	0,693

Geniş ailede ve çekirdek ailede yaşayan katılımcılar arasında hiçbir ölçek puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmemiştir.

4.2.8. Örneklemin Ölçek Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre İncelenmesi

Çocuk sahibi olan ve olmayan katılımcıların ölçek puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.10'da verilmektedir.

Tablo 4.10. Örneklemin Ölçek Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre İncelenmesi (n=400)

Ölçek Adı	Medyan		Test Değeri (z)	p
	Çocuk Sahibi Olan n=227	Çocuk Sahibi Olmayan n=173		
Sosyotropi Boyutu Toplam	193,60	209,56	-1,368	0,171
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	196,12	206,25	-0,869	0,385
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	192,20	211,39	-1,645	0,100
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	196,04	206,35	-0,885	0,376
Otonomi Boyutu Toplam	188,53	216,21	-2,373	0,018*
Otonomi-Kişisel Başarı	188,42	216,36	-2,396	0,017*
Otonomi-Özgürlük	188,83	215,82	-2,314	0,021*
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	190,88	213,12	-1,908	0,056
Evlilikte Uyum Ölçeği	177,17	231,12	-4,626	0,000***
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	186,13	219,36	-2,851	0,004**
Beck Depresyon Ölçeği	206,73	192,33	-1,235	0,217

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001; istatistiksel olarak anlamlı

Otonomi toplam boyutu çocuk sahibi olma durumuna göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,373$, $p=0,018$). Buna göre çocuğu olan ($n=227$, $So=188,53$) katılımcıların otonomi puanı çocuğu olmayan ($n=173$, $So=216,21$) katılımcılardan daha düşüktür.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan kişisel başarı alt boyutu çocuk sahibi olma durumuna göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,373$, $p=0,017$). Buna göre çocuğu olan ($n=227$, $So=188,42$) katılımcıların kişisel başarı puanı çocuğu olmayan ($n=173$, $So=216,36$) katılımcılardan daha düşüktür.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan özgürlük alt boyutu çocuk sahibi olma durumuna göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,314$, $p=0,021$). Buna göre çocuk sahibi olan ($n=227$, $So=188,83$) katılımcıların özgürlük puanı çocuğu olmayan ($n=173$, $So=215,82$) katılımcılardan daha düşüktür.

Evlilikte Uyum Ölçeği çocuk sahibi olma durumuna göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-4,626$, $p=0,000$). Buna göre

çocuk sahibi olan (n=227, So=177,17) katılımcıların evlilik uyum puanı çocuk sahibi olmayan (n=173, So=231,12) katılımcılardan daha düşüktür.

Evlilikte Problem Çözme Ölçeği çocuk sahibi olma durumuna göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,851$, $p=0,004$). Buna göre çocuk sahibi olan (n=227, So=186,13) katılımcıların evlilikte problem çözme becerileri çocuk sahibi olmayan (n=173, So=219,36) katılımcılardan daha düşüktür.

4.2.9. Örneklem Ölçek Puanlarının Evlilik Sayısına Göre İncelenmesi

Şu anki evliliği ilk ve ikinci olan katılımcıların ölçek puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.11’de verilmektedir.

Tablo 4.11. Örneklem Ölçek Puanlarının Evlilik Sayısına Göre İncelenmesi (n=400)

Ölçek Adı	Medyan		Test Değeri (z)	p
	İlk n=388	İkinci n=12		
Sosyotropi Boyutu Toplam	201,86	156,67	-1,334	0,182
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	201,29	175,00	-0,776	0,438
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	201,82	157,92	-1,296	0,195
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	202,12	148,00	-1,600	0,110
Otonomi Boyutu Toplam	202,01	151,79	-1,482	0,138
Otonomi-Kişisel Başarı	202,09	149,04	-1,566	0,117
Otonomi-Özgürlük	202,10	148,79	-1,574	0,115
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	202,18	146,13	-1,656	0,098
Evlilikte Uyum Ölçeği	201,57	166,04	-1,049	0,294
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	200,24	208,96	-0,258	0,797
Beck Depresyon Ölçeği	200,37	204,79	-0,131	0,896

Şu anki evliliği ilk ve ikinci olan katılımcılar arasında hiçbir ölçek puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmemiştir.

4.2.10. Örneklemin Ölçek Puanlarının Evlenme Biçimine Göre İncelenmesi

Flört ederek ve görücü usulü ile evlenen katılımcıların ölçek puanlarının karşılaştırılması Tablo 4.12’de verilmektedir.

Tablo 4.12. Örneklemin Ölçek Puanlarının Evlenme Biçimine Göre İncelenmesi (n=400)

Ölçek Adı	Medyan		Test Değeri (z)	p
	Flört n=304	Görücü Usulü n=96		
Sosyotropi Boyutu Toplam	207,76	177,51	-2,236	0,025*
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	204,77	186,97	-1,316	0,188
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	209,06	173,38	-2,638	0,008*
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	208,99	173,61	-2,618	0,009*
Otonomi Boyutu Toplam	210,26	169,59	-3,005	0,003**
Otonomi-Kişisel Başarı	208,60	174,84	-2,496	0,013*
Otonomi-Özgürlük	211,00	167,26	-3,233	0,001**
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	209,87	170,82	-2,889	0,004**
Evlilikte Uyum Ölçeği	202,41	194,44	-0,589	0,556
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	206,28	182,20	-1,781	0,075
Beck Depresyon Ölçeği	200,61	200,16	-0,033	0,974

*p<0,05 **p<0,01; istatistiksel olarak anlamlı

Sosyotropi toplam boyutu evlenme biçimine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,236$, $p=0,025$). Buna göre flört ederek evlenen ($n=304$, $So=207,76$) katılımcıların sosyotropi puanı görücü usulü ile evlenen ($n=96$, $So=177,51$) katılımcılardan daha yüksektir.

Sosyotropi’nin alt başlıklarından olan ayrılık kaygısı evlenme biçimine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,638$, $p=0,008$). Buna göre flört ederek evlenen ($n=304$, $So=209,06$) katılımcıların ayrılık kaygısı görücü usulü ile evlenen ($n=96$, $So=173,38$) katılımcılardan daha yüksektir.

Sosyotropi’nin alt başlıklarından olan başkalarını memnun etme evlenme biçimine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur

($z=-2,618$, $p=0,009$). Buna göre flört ederek evlenen ($n=304$, $So=208,99$) katılımcıların başkalarını memnun etme düzeyleri görücü usulü ile evlenen ($n=96$, $So=173,61$) katılımcılardan daha yüksektir.

Otonomi toplam boyutu evlenme biçimine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-3,005$, $p=0,003$). Buna göre flört ederek evlenen ($n=304$, $So=210,26$) katılımcıların otonomi puanı görücü usulü ile evlenen ($n=96$, $So=169,59$) katılımcılardan daha yüksektir.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan kişisel başarı alt boyutu evlenme biçimine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,496$, $p=0,013$). Buna göre flört ederek evlenen ($n=304$, $So=208,60$) katılımcıların kişisel başarı puanı görücü usulü ile evlenen ($n=96$, $So=174,84$) katılımcılardan daha yüksektir.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan özgürlük alt boyutu evlenme biçimine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-3,233$, $p=0,001$). Buna göre flört ederek evlenen ($n=304$, $So=211,00$) katılımcıların özgürlük puanı görücü usulü ile evlenen ($n=96$, $So=167,26$) katılımcılardan daha yüksektir.

Otonomi'nin alt başlıklarından olan yalnızlıktan hoşlanma alt boyutu evlenme biçimine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($z=-2,889$, $p=0,004$). Buna göre flört ederek evlenen ($n=304$, $So=209,87$) katılımcıların yalnızlıktan hoşlanma puanı görücü usulü ile evlenen ($n=96$, $So=170,82$) katılımcılardan daha yüksektir.

4.2.11. Örneklemin Ölçek Puanları ile Katılımcıların Yaş, Evlilik Süresi ve Çocuk Sayısı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Örneklemin ölçek puanları ile ortalama yaşı, evlilik süresi ve çocuk sayısı arasındaki ilişkiler Tablo 4.13'de verilmektedir.

Tablo 4.13. Örneklemin Ölçek Puanlarının Yaş, Evlilik Yılı ve Çocuk Sayısı Arası Korelasyon Analizi (n=400)

Ölçek Adı	Yaş	Evlilik Yılı	Çocuk Sayısı
Sosyotropi Boyutu Toplam	-0,144**	-0,124*	-0,181**
Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	-0,098*	-0,085	-0,140*
Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	-0,179*	-0,149**	-0,194**
Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	-0,082	-0,077	-0,165*
Otonomi Boyutu Toplam	-0,068	-0,098	-0,117
Otonomi-Kişisel Başarı	-0,091	-0,122*	-0,121
Otonomi-Özgürlük	-0,075	-0,097	-0,118
Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	-0,048	-0,79	-0,114
Evlilikte Uyum Ölçeği	-0,271*	-0,305**	-0,006
Evlilikte Problem Çözme Ölçeği	-0,139**	-0,195**	-0,014
Beck Depresyon Ölçeği	0,044	0,072	0,060

*p<0,05 **p<0,01; istatistiksel olarak anlamlı

Demografik değişkenler ile araştırma ölçekleri arasındaki ilişki Spearman' rho ile test edilmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda Sosyotropi-Otonomi Ölçeğinin altboyutu olan sosyotropi ile yaş ($r=-0,144$, $p=0,004$), evlilik yılı ($r=-0,124$, $p=0,013$) ve çocuk sayısı ($r=-0,181$, $p=0,007$) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre yaş, evlilik yılı ve çocuk sayısı arttıkça sosyotropi puanı azalmaktadır.

Sosyotropinin alt başlıklarından olan onaylanma kaygısı ile yaş ($r=-0,098$, $p=0,049$) ve çocuk sayısı ($r=-0,140$, $p=0,035$) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre yaş, evlilik yılı ve çocuk sayısı arttıkça onaylanma kaygısı azalmaktadır.

Sosyotropinin alt başlıklarından olan ayrılık kaygısı ile yaş ($r=-0,179$, $p=0,000$), evlilik yılı ($r=-0,149$, $p=0,003$) ve çocuk sayısı ($r=-0,194$, $p=0,003$) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre yaş, evlilik yılı ve çocuk sayısı arttıkça ayrılık kaygısı azalmaktadır.

Sosyotropinin alt başlıklarından olan başkalarını memnun etme ile çocuk sayısı ($r=-0,165$, $p=0,013$) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre çocuk sayısı arttıkça başkalarını memnun etme puanı azalmaktadır.

Otonominin alt başlıklarından olan kişisel başarı ile evlilik yılı ($r=-0,122$, $p=0,014$) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre evlilik yılı arttıkça kişisel başarı puanı azalmaktadır.

Evlilikte Uyum Ölçeği ile yaş ($r=-0,271$, $p=0,000$) ve evlilik yılı ($r=-0,305$, $p=0,000$) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre yaş ve evlilik yılı arttıkça evlilik uyum puanı azalmaktadır.

Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ile yaş ($r=-0,139$, $p=0,005$) ve evlilik yılı ($r=-0,195$, $p=0,000$) arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre yaş ve evlilik yılı arttıkça evlilikte problem çözme puanı azalmaktadır.

4.2.12. Örneklemin Ölçek Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ölçekler arasındaki korelasyon analizi Tablo 4.14'de verilmektedir.

Tablo 4.14. Örneklemın Ölçekler Arası Korelasyon Analizi (n=400)

Ölçek Adı	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Sosyotropi Boyutu										
Toplam										
2.Sosyotropi-Onaylanma Kaygısı	0,927**									
3.Sosyotropi-Ayrılık Kaygısı	0,939**	0,788**								
4.Sosyotropi-Başkalarını Memnun Etme	0,851**	0,751**	0,712**							
5.Otonomi Boyutu										
Toplam										
6.Otonomi-Kişisel Başarı	0,485**	0,385**	0,484**	0,533**	0,924**					
7.Otonomi-Özgürlük	0,586**	0,522**	0,553**	0,603**	0,928**	0,781**				
8.Otonomi-Yalnızlıktan Hoşlanma	0,418**	0,407**	0,331**	0,520**	0,849**	0,704**	0,720**			
9.EUÖ	0,025	0,047	0,074	0,014	0,039	0,093	0,039	-0,049		
10.EPÇÖ	0,011	-0,071	0,067	0,012	0,117*	0,205**	0,074	-0,013	0,683**	
11.BDÖ	-0,005	0,023	-0,018	-0,021	-0,001	-0,065	0,021	0,043	-0,290**	-0,379**

*p<0,05 **p<0,01; istatistiksel olarak anlamlı

Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ile otonomi toplam boyutu ile arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r= 0,117$, $p=0,019$). Buna göre evlilikte problem çözme puanı arttıkça otonomi puanı da artmaktadır. Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ile otonominin alt başlıklarından olan kişisel başarı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,205$, $p=0,000$). Buna göre evlilikte problem çözme puanı arttıkça kişisel başarı puanı da artmaktadır.

Evlilikte Problem Çözme Ölçeği ile Evlilikte Uyum Ölçeği arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. ($r=0,683$, $p=0,000$). Buna göre evlilikte problem çözme puanı arttıkça evlilikte uyum puanı da artmaktadır.

Beck Depresyon Ölçeği ile Evlilikte Uyum Ölçeği arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,290$, $p=0,000$). Buna göre depresyon puanı arttıkça evlilikte uyum puanı azalmaktadır. Beck Depresyon Ölçeği ile Evlilikte Problem Çözme Ölçeği arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,379$, $p=0,000$). Buna göre depresyon puanı arttıkça evlilikte problem çözme puanı azalmaktadır.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada, evlilik doyumunun, sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri, evlilikte problem çözme becerileri ve depresyon ile ilişkileri incelenmiştir. Araştırma hipotezlerini test etmek amacıyla, 18 yaş üstü, evli ve eşi ile beraber yaşayan, psikiyatrik ilaç kullanmayan, 269'u kadın 131'i erkek olmak üzere toplam 400 kişiye ait veriler, internet üzerinden toplanmıştır.

Örneklemin çoğunluğunu kadınlar (%67,3), üniversite ve üzeri eğitim seviyesine sahip (%73,5), çalışan (%68,8), evliliği ilk olan (%97,0), flört ederek evlenen (%76,0) ve çekirdek ailede yaşayan (%95,0) bireyler oluşturmuştur.

Araştırmamızdaki başlıca bulgular, evlilikte problem çözme becerisi arttıkça evlilik doyumunun artışı, bireylerde otonomi toplam puanı ve otonomi kişisel başarı alt boyut puanı arttıkça evlilikte problem çözme becerilerinde de artış olduğuna dair gözlemlerimizi oluşturmuştur. Sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ile evlilik doyumu arasında ise anlamlı ilişki belirlenmemiştir. Tartışmanın bundan sonrasında araştırma bulgularımız ayrıntılı ele alınıp alanyazındaki araştırma sonuçları ile karşılaştırılacaktır.

Araştırmamızda farklı cinsiyette katılımcılar arasında evlilik doyumu bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bulgumuzun alanyazındaki yakın tarihli bazı çalışmalar ile uyumlu olduğu gözlenmiştir (Layner ve Clark, 2017; Çağ ve Yıldırım, 2013; Rıza, 2016). Lavner ve Clark (2017) çalışmalarında, İş Yükü ve Evlilik Doyumu arasındaki ilişkiyi 6 aydan kısa süredir evli olan 172 çift ile boylamsal olarak incelemişlerdir ve sonuçta kadın ve erkeklerin evlilik doyumları arasında bir fark gözlememişlerdir. Çağ ve Yıldırım'ın (2013) evlilik doyumunu etkileyen değişkenleri araştırdıkları çalışmalarında erkek ve kadınlar arasında evlilik doyumu açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Araştırmamızın sonuçları eğitim seviyesi yüksek bireylerin, eğitim seviyesi düşük bireylere oranla evlilik doyumunun daha yüksek olduğu yönündedir. Yapılan farklı çalışmalarda da eğitim seviyesi yükseldikçe evlilik doyumunun da yükseldiği saptanmıştır (Çetin, 2010; Anar, 2011; Ziaee ve ark., 2014). Ziaee ve arkadaşları (2014) evli kadınların evlilik ve cinsel yaşam memnuniyetlerini araştırdıkları çalışmalarında eğitim seviyesi yüksek bireylerin evlilik doyumlarının da yüksek olduğu gözlenmiştir. Alanyazındaki bu çalışmalarla uyumlu olarak çalışmamızda, eğitim seviyesi yüksek bireylerin evlilik doyumlarının da yüksek bulunmasının nedeni; kültürel olarak eğitim seviyesi düşük bireylerin, özellikle kadınların, evliliklerinde ne kadar mutsuz ve tatminsiz olurlarsa olsunlar evliliği sürdürmeleri gerektiğine olan inançları olduğu, dolayısıyla doyumunu arttırma çabasına girmedikleri ve problem çözme becerilerinin de yetersiz kalabileceği ileri sürülebilir. Ayrıca eğitim seviyesi yükseldikçe bireylerin farkındalıklarının daha yüksek olması ve empatilerinin gelişmiş olması beklenir ve bu durumun da bireylerin evlilik doyumlarını yükseltici etken olabileceği ileri sürülebilir.

Araştırmamızda gelir düzeyi yüksek bireylerin evlilik doyumlarının gelir düzeyi düşük bireylerden yüksek olduğu gözlenmiştir. Benzer şekilde alanyazında birçok çalışmada, gelir düzeyi yüksek bireylerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Braudbary, Finchman ve Beach, 2000; Eslami, Hasanzadeh ve Jamshidi, 2014; Lichter ve Carmalt, 2009). Eslami, Hasanzadeh ve Jamshidi (2014) evlilik doyumunu ile duygusal zekayı inceledikleri çalışmalarına, evliliklerinde problem olduğunu belirten 114 bireyi ve evliliklerinde doyumlu olduğunu belirten 112 bireyi karşılaştırmalı olarak incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda evliliğinde problem olduğunu belirten grubun aylık gelir düzeyinin evliliğinde doyumlu gruba göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Lichter ve Carmalt (2009) 433 birey ile düşük gelirli çiftler arasında evlilik kalitesi ve din ilişkisini incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda düşük gelir sahibi olmanın evlilik kalitesini olumsuz yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Alanyazındaki bu çalışmalarla uyumlu olarak araştırmamızda, gelir düzeyi ile bireylerin evlilik doyumları arasındaki olumsuz ilişkinin nedeni olarak; evlilik gibi birçok stresli durumu kapsayan bir kurumda, hayatın en büyük stres faktörlerinden biri olan maddi sıkıntıdan yoksun olan çiftlerin

stres faktörlerinin azalabileceği, daha çok sosyal hayatın içinde bulunabilecekleri ve bu sayede evliliklerinden aldıkları doyumun aynı oranda artabileceği ileri sürülebilir.

Bulgularımız, çekirdek aile ve geniş ailede yaşayan bireyler arasında evlilik doyumunu açısından bir fark olmadığını göstermektedir. Küçükçelik (2015) bireylerin ilişkiye dair inançları ve kullandıkları bilişsel çarpıtmaların evlilik uyumuna etkilerini araştırdığı çalışmanın sonucunda, benzer bulgular sunmuş ve çekirdek aile ve geniş ailede yaşayan bireyler arasında bir farklılık gözlememiştir. Bununla beraber Taycan ve Kuruoğlu (2013) evliliğinde sorun bulunan ve bulunmayan çiftlerle yürüttükleri çalışmalarında, evliliğinde sorun tanımlayanlarda geniş ailede yaşama oranının, evliliğinde sorun tanımlamayanlardan yüksek olduğunu belirlemiştir. Çalışma sonuçlarımızın, Küçükçelik'in (2015) bulguları ile uyumlu olup, Taycan ve Kuruoğlu (2013) ile benzer olmamasının nedeninin; Küçükçelik (2015)'in araştırmasının yanı sıra bizim çalışmamızda geniş ailede yaşayan katılımcı sayısının tüm örneklem içerisinde küçük oranda bulunması ile açıklanabileceği düşünülebilir.

Araştırmamızda, çocuk sahibi olan bireylerin evlilik doyumunu, çocuk sahibi olmayan bireylerden düşük bulunmuştur. Twenge, Campbell ve Foster (2003) çocuğu olan çiftlerin, çocuksuz çiftlere göre evlilik memnuniyetinin daha düşük olduğunu ileri sürmektedir. Yamamura (2011) Japonya'da 3079 yetişkinin sosyo-demografik özelliklerinin genel sağlık, hayat memnuniyeti, boşanma oranı ve evlilik gibi değişkenler üzerindeki etkisini incelediği araştırmasında, evde çocuğu ile birlikte yaşayan kadınların evlilik doyumlarını çocuğu olmayan kadınlara göre daha düşük bulmuştur. Çalışmamızda çocuk sayısı ile evlilik doyumunu arasındaki ilişki incelendiğinde ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ziaee ve arkadaşları (2014), evli kadınların evlilik ve cinsel yaşam memnuniyetlerini araştırdıkları çalışmalarında çocuk sayısı ile evlilik doyumunu arasında bir ilişki gözlememişlerdir. Kışlak ve Çabukça (2002) evlilik uyumuna etki eden değişkenleri inceledikleri çalışmalarında çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında bir ilişki saptamamışlardır. Taycan ve Kuruoğlu (2013)'nun yürüttüğü araştırmada da bulgularımızla benzer şekilde iki grup arasında çocuk sayısı ile evlilik doyumunu arasında bir ilişki saptamamışlardır.

Twenge, Campbell ve Foster (2003) ise çocuk sayısı ile evlilik doyumu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki ileri sürmüştür.

Araştırmamız sonucunda görücü usulü evlenen bireyler ile flört ederek evlenen bireylerin evlilik doyumları arasında fark gözlenmemiştir. Akbaş (2008) öğretmenlerle yürüttüğü çalışmasında, evlilik uyumu ile iş ve yaşam doyumlarını incelemiş ve sonucunda çalışmamızı destekler nitelikte bulgular elde etmiştir. Buna göre, evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında bir ilişki gözlenmemiştir. Ali ve Daoud (2016) 247 çift ile yürüttükleri çalışmalarında, erken dönem baba-kız ilişkisi ve sosyodemografik değişkenler ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda geleneksel yolla evlenen kadınların evlilik doyumlarının, modern yolla evlenen kadınlardan daha yüksek; geleneksel yolla evlenen erkeklerin modern yolla evlenen erkeklere oranla daha düşük olduğunu gözlemişlerdir. Benzer bir çalışmada Farahmand ve Ahmadnia (2014), 389 çift ile çalışmış ve cinsiyet, evlenme biçimi ve evlilik doyumunu incelemiştir. Araştırma sonucunda modern yolla evlenen bireylerin evlilik doyumlarının özellikle erkeklerde daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Alanyazında farklı sonuçlara rastlanmaktadır. Araştırmamızda beklentimizin tersine, flört ederek evlenen bireyler ile görücü usulü evlenen bireyler arasında evlilik doyumu bakımından bir farklılık bulunmamasının sebebi; çalışmamıza katılan bireylerin %76'sının flört ederek evlenmiş olması ve görücü usulü ile evlendiğini belirten katılımcıların çoğunluğunun ise sadece görücü usulü seçeneğini değil görücü usulü+flört seçeneğini işaretlemiş olup, eski geleneksel görücü usulü yöntemi ile değil, tanıştırdıktan sonra flört edip evlenmiş olmaları olabilir.

Araştırmamızın bir diğer bulgusu, evlilik yılının artması ile evlilik doyumlarının azalmasıdır. Alanyazında evlilik yılı ile evlilik doyumu arasında negatif ilişki olduğunu vurgulayan çalışmalar mevcuttur (Lauer ve Lauer, 1997; Kurdek, 1999; Goodman, 1999; Lavner ve Clark, 2017). Lavner ve Clark (2017) iş yükü ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi 6 aydan kısa süredir evli olan 172 çift ile boylamsal olarak inceledikleri çalışmalarında, evlilik yılı ile evlilik doyumu arasında negatif yönde ilişki gözlemişlerdir. Araştırmamızda, bireylerin yaşı arttıkça evlilik doyumu azalmaktadır. Farklı çalışmalarda yaşın evlilik doyumunu etkilemediği

belirlenmiştir (Polenik ve ark., 2017; Eslami, Hasanzadeh ve Jamshidi, 2014). TÜİK verilerine göre evliliklerde en yüksek boşanma oranı ilk 7 yıl içinde görülmekte olup, en çok 5-7 yıl içinde görülmektedir. Araştırmamızın örneklem evlilik yılı ortalaması $7,49 \pm 8,32$, yaş ortalaması $32,90 \pm 8,61$ 'dir. Bu sonuçların ışığında, örneklem grubumuzun en yüksek boşanma oranına sahip yıllar içinde olmaları ve yaş ortalaması olarak da orta yaş krizinin yaşanma olasılığı yüksek olan dönemde bulunmaları, örneklem grubu bireylerinin yaşı arttıkça evlilik doyumlarının azalması ile evlilik yılı arttıkça evlilik doyumlarının azalması ile paraleldir ve beklenen bulgulardır.

Sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri kadınlar ve erkekler bakımından incelendiğinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde, kadınların sosyotropi, erkeklerin ise otonomi kişilik özellikleri göstermeye daha eğilimli olduğu görülmektedir (Sato ve McCann, 1998; McBride ve ark., 2004; Newman ve ark., 2009; Ahmadali ve ark., 2015). Newman ve arkadaşları (2009) 153 psikoloji öğrencisi ile yürüttükleri çalışmalarında, sosyotropinin kadınlık ile otonominin ise erkeklik ile ilişkili olduğunu gözlemiştir. Ayrıca kadınların sosyotropi puanı erkeklerden yüksek bulunmuşken otonomi puanları açısından her iki cinsiyet arasında bir farklılık saptanmamıştır. Bulgularımızı destekler nitelikte, Lynch, Robins ve Morse (2001), depresyon tedavisi gören ve en az 6 aydır ilişkisi bulunan hastalarla yürüttükleri çalışmalarında, cinsiyet ile bireylerin sosyotropi-otonomi puanları arasında bir ilişki saptamamışlardır. Bizim bulgularımızda cinsiyet ile sosyotropi-otonomi puanı arasında bir ilişki çıkmamasının en muhtemel sebebi, katılımcılarımızın (%67,3)'ünün kadınlardan oluşması olabilir. Ayrıca çalışmamızın örneklem özelliklerini incelediğimizde, katılımcıların genel olarak yüksek eğitimli bireylerden oluşuyor olması ve kadın ve erkeklerin sosyo-demografik özelliklerinin birçok açıdan birbirine yakın olması, sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve cinsiyet arasında bir ilişkinin gözlemlenmemesine neden olduğu ileri sürülebilir.

Bulgularımıza göre, eğitim seviyesi düşük bireylerin sosyotropi ölçeğinin ayrılık kaygısı ve başkalarını memnun etme alt boyut puanları ile otonomi ölçeğinin hem toplam hem de alt boyut puanları eğitim seviyesi yüksek bireylere oranla daha düşüktür. Alanyazın incelendiğinde, eğitim seviyesi ile sosyotropi-otonomi

arasındaki ilişkiyi inceleyen çok fazla çalışmaya ulaşılamamıştır. Bulgularımızı destekler nitelikte, Budak (2017)'de yürüttüğü ve internet bağımlılığı ve sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, sosyotropi toplam puanlarının hepsinin üniversite mezunlarında daha yüksek olduğunu ancak istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşmadığını gözlemiştir. Ayrıca otonomi toplam ve özgürlük alt boyutunda lisansüstü mezunlarının, eğitim seviyesi düşük bireylere oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu gözlemiştir.

Araştırmamızda, çalışan bireylerin otonomi toplam ve alt boyut puanları, çalışmayan bireylere oranla anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde, sosyotropi-otonomi ile bireylerin çalışma yaşamlarını doğrudan inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışan bireylerin daha üretken, toplumda yeri olan, bireyselliğe, özgürlüklerine ve maddi bağımsızlıklarına önem veren bireyler olmasından yola çıkarak, çalışan bireylerin otonomi puanlarındaki yüksekliği açıklar nitelikte olduğu öne sürülebilir.

Bulgularımıza göre, bireylerin içinde yaşadığı aile tipi ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında bir ilişki kurulamamıştır. Çocuk sahibi olan bireylerin otonomi toplam, kişisel başarı ve özgürlük alt boyutu puanlarının ise çocuk sahibi olmayan bireylere oranla daha düşük olduğu gözlenmiştir. Flört ederek evlenen bireylerin sosyotropi ölçeği toplam, ayrılık kaygısı ve başkalarını memnun etme alt boyutları ve otonomi ölçeği toplam ve bütün alt boyutları görücü usulü ile evlenen bireylere oranla yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tosyalı (2010) 355 evli bireyi incelediği çalışmasında çekirdek ailede yaşayan bireylerin otonomi puanlarını geniş ailede yaşayan bireylere göre daha yüksek gözlemlerken, çocuk sahibi olma ve evlenme biçimi ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında bir ilişki gözlemlenmemiştir. Araştırmamızda farklılıklar görülmesi ve bu sonuçların doğrulanmaması, örneklemimizin özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir. İnternet üzerinden veri topladığımız çalışmada, geniş ailede yaşayan katılımcılarımızın, tüm örneklem içinde hem daha küçük oranda yer aldığı hem de yüz yüze yürütülen çalışmalara oranla daha bağımsız bireylerden oluşabileceği düşünülmektedir. Benzer şekilde, bizim çalışmamızda evlenme biçimi ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında bir ilişki gözlemlenmesinin nedeni;

internet çalışmasında birçok farklı yerden veri toplanması ve daha geniş bir örnekleme sahip olduğu düşünülebilir. Çocuk sahibi olma değişkeninde, çocuk sahibi olmayan bireylerin otonomi puanlarını yüksek bulmamızın nedeni olarak ise; çocuk sahibi olmak, sorumluluk getiren ve bireysel olarak özgürlüğü kısıtlayan bir durum olduğu için araştırmamızın bulgularının beklenen yönde olduğu düşünülebilmektedir.

Bu çalışmada, eğitim seviyesinin düşük olması, çocuk sahibi olma durumu, evlilik yılı ve yaşın artışı, evlilikte problem çözme becerileri ile negatif yönde ilişkili etmenler olarak bulunmuştur. Uluslararası alanyazın incelendiğinde evlilikte problem çözme ile ilgili yapılmış çalışmaların deneysel temelli, deney ve kontrol grubu düzeneğinde ve sosyodemografik verilerin eşit tutulmaya özen gösterildiği çalışmalara erişilmiştir. Bu sebeple farklı sosyo-demografik özellikleri inceleyen çalışmalara rastlanılmamıştır. Ulusal yayınlar incelendiğinde çalışmamızı destekler nitelikte yüksek lisans tezleri mevcuttur (Sancaktar, 2016; Izgar, 2009). Sancaktar (2016) yeni evli ve uzun süredir evli olan çiftlerin problem çözme becerilerini 100 evli bireyle incelemiştir ve çalışmanın sonucunda eğitim seviyesinin düşüklüğü, çocuk sahibi olma, evlilik yılı ve kişinin yaşının artması ile bireylerin evlilikte problem çözme becerilerinin düşmesi ilişkili bulunmuştur. Ayrıca, Izgar (2009) aileleri incelediği çalışmasında, anne-babaların eğitim seviyesi yükseldikçe problem çözme becerilerinin de arttığını gözlemiştir.

Elde ettiğimiz bulgular, sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ile evlilik doyumu arasında bir ilişki olmadığını göstermektedir. Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerine sahip bireylerin ilişki doyumlarının düşük olduğu görülmüştür (Sato ve Gonzalez, 2009; Sato ve McCann, 2007; Lynch, Robins ve Morse, 2001; Kurdek, 2000).

Sato ve Gonzalez (2009) en az 3 aydır romantik ilişki içerisinde bulunan 100 psikoloji öğrencisi ve partnerleri ile yürüttüğü çalışmalarında, sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerine sahip olmanın ilişkileri olumsuz etkilediğini belirlemiştir.

Lynch ve arkadaşları (2001) duygu durum bozukluğu tanısı ile tedavi gören ve en az 6 aydır duygusal ilişki içerisinde bulunan bireylerle yürüttükleri

çalışmalarında, sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri yüksek bireylerin ilişkilerinde daha memnuniyetsiz olduklarını ileri sürmüşlerdir.

Araştırma bulgularımızın karşılaştırma yaptığımız uluslararası yayınlarla farklılık göstermesinin nedeninin, bizim çalışmamızın evli bireylerle yürütülmüş olması ve kullandığımız ölçeğin evli bireylere uygun nitelikte kaynak olabileceği düşünülmektedir. Bir başka bakış açısı ile bakıldığında ise; alanyazında sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve ilişki doyumu ile ilgili Türk örnekleme ile yapılmış örnek bir çalışmaya rastlanılmamış olması, araştırmamızın kültürel farklılıklardan, evliliğe olan tutum, inanç ve bakış farklılığından dolayı uluslararası alanyazın ile örtüşmediği düşünülebilir.

Bulgularımız, evlilikte problem çözme becerisi yüksek bireylerin evlilik doyumlarının da yüksek olduğunu göstermektedir. Alanyazındaki farklı çalışmalar incelendiğinde evlilikte problem çözme becerisi arttıkça evlilik doyumunun da arttığı görülmüştür (Sullivan ve ark., 2010; Karahan, 2009; Choi ve ark., 2012).

Sullivan ve arkadaşları (2010) 172 yeni evli çiftin sosyal destek ve problem çözme becerilerinin evlilik doyumlarını nasıl etkileyeceklerini 10 yıllık boylamsal çalışma ile incelemişlerdir. Bir yıllık süreçte gözlemlenen çiftlerin problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu anlamlı şekilde yordadığını ileri sürmüşlerdir.

Karahan (2009) çiftlerle yürüttüğü çalışmasında, bireyleri çalışmaya almadan önce, deney ve kontrol gruplarının yaş, evlilik yılı, eğitim seviyesi, çocuk sayısı ve sosyo-ekonomik statü ortalamaları arasında bir farklılık gözlememiştir. Deney grubunu çatışma çözme stilleri ile ilgili eğitime alan araştırmacı; çalışmanın sonucunda deney grubunun çatışma çözme stillerinin anlamlı şekilde arttığını gözlemlemiştir.

Araştırmamızda ayrıca, evlilikte problem çözme ölçeği ile otonomi toplam ve kişisel başarı alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Scott, Harrington, House ve Ferrier (1996) kişilik, majör depresyon, bilişsel yatkınlık ilişkisini inceledikleri çalışmalarında problem çözme ile sosyotropik kişilik özellikleri arasında bir ilişki gözlemezken, otonomik kişilik özellikleri ile pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlemişlerdir. Ayrıca Doğan (2010) evli bireylerin çatışma yaşama sıklıkları ve sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini incelediği çalışmasında,

çatışma yaşama sıklığı ile otonominin kişisel başarı alt boyutu dışındaki tüm boyutlarında pozitif yönde anlamlı ilişki gözlemiştir. Kişisel başarı alt boyut puanı yüksek bireylerin çatışma yaşama sıklığı ile ilişkisi bulunmamıştır. Bireylerin problem çözme becerilerindeki eksiklikler sonucunda evliliklerinde çatışma yaşama sıklıklarının artabileceği düşünülebilir. Bu bulguların ışığında, otonomisi gelişmiş ve kişisel olarak kendilerini başarılı hisseden bireylerin evlilik sorunları ile de daha iyi baş edebileceği, problem çözme becerilerinin de yüksek olacağı düşünülebilir.

Çalışmamızın bulguları ışığında, evlilik doyumu ile eğitim seviyesi, gelir düzeyi, çocuk sahibi olma, evlilik yılı ve yaş arasında anlamlı ilişki olduğu gözlenmiştir. Evlilikte problem çözme becerilerinin bireylerin evlilik doyumlarını anlamlı olarak yordadığı görülen çalışmamızda, sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve evlilik doyumu ile bir ilişki gözlenmemiştir. Evlilikte problem çözme becerisinin evlilik kurumu için önemli olduğu, bizim çalışmamızla birlikte tekrardan kanıtlanmıştır. Sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya alanyazında rastlanmamış olması ve ilişki doyumu ile ilgili yapılan çalışmalarla, çalışma bulgularımızın tutarlı olmaması bu alanda daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğunu tekrardan bizlere göstermiştir.

BÖLÜM 6

6. SONUÇ, ÖNERİLER ve KISITLILIKLAR

Aşağıda araştırma sonuçlarının değerlendirmelerine dayalı konu ile ilgili ileride yapılması planlanan benzer çalışmalara yönelik öneriler verilmiştir.

1. Gelecekte bu konu ile ilgili çalışma yapılırken kadın ve erkek katılımcı sayısının eşit tutulması önerilmektedir.
2. Eğitim düzeyi değişkeninin daha heterojen verilerden elde edilmesi önerilmektedir.
3. Demografik değişkenlerden aile tipi, evlilik sayısı ve evlenme biçimi gibi değişkenlerin daha heterojen dağılmasına özen gösterilmelidir.
4. Alan yazında evlilik doyumu ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ve evlilikte problem çözme becerisini inceleyen başka bir çalışma bulunmamaktadır. Bunun için daha geniş örnekleme aynı çalışmanın yapılması önerilmektedir.
5. Bu çalışma evli bireylerle gerçekleştirilmiştir. Evli olmayan ama beraber yaşayan ve bir ilişki içerisinde olan bireylerle de çalışma yapıp, karşılaştırılmasında yarar vardır.
6. Araştırma evli bireylerle yapılmış olup, çift olarak yapılmamıştır. Araştırmanın çiftler üzerinde yapılmasında fayda vardır.
7. Sosyotropi-Otonomi kişilik özellikleri depresyon ile ilişkili olduğu için, bu çalışmanın depresyon tanısı alan ve almayan bireyler ile karşılaştırmalı olarak tekrarlanması önerilmektedir.

Evlilikte problem çözme becerileri ile evlilik doyumu arasında güçlü bir ilişki olduğu için, toplum ruh sağlığı merkezlerinde ve çeşitli kurumlarda, evlilikte problem çözme becerileri hakkında bireylere eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir.

Çalışmada yer alan kısıtlılıklar ise şu şekildedir:

1. Bu araştırma internet çalışması olarak yapılmış olup, internet erişimi olan, okuma yazma bilen evli bireylerle sınırlıdır. Ayrıca çalışmaya gönüllü katılan örneklem grubunun verileri ile sınırlıdır.
2. Bu araştırmanın sonuçları 'Evlilikte Uyum Ölçeği', 'Sosyotropi Otonomi Kişilik Ölçeği', 'Evlilikte Problem Çözme Ölçeği', 'Beck Depresyon Ölçeği' ve 'Sosyodemografik Bilgi Formu'ndan elde edilen bilgilerle sınırlıdır.
3. Bu araştırma evli çiftler üzerinde yapılmamış olup, sadece evli olan bireyler ile sınırlıdır.
4. Bu araştırma yaş ortalaması $32,90\pm 8,61$ ve evlilik yılı ortalaması ise $7,49\pm 8,32$ olan görece daha genç ve yeni evli sayılabilecek katılımcılar ile sınırlıdır.

KAYNAKLAR

- Abazarian, E., Baboli, M. T., Abazarian, E. ve Ghashghaei, F. E. (2015). The Effect of Problem Solving and Decision Making Skills on Tendency to Depression and Anxiety in Patients with Type 2 Diabetes. *Advanced biomedical research*, 4.
- Acar, H. (1998). Ankara’da Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne Bağlı Sosyal Hizmet Kuruluşlarında Çalışan Üniversite Mezunu Evli Personelin Evlilik Doyumları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Açıkgöz, A., Tetik, S. ve Yalçın, B. (2010). Yüksekokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Algıları İle Kontrol Odağı Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 19-27.
- Akbaş, M. (2008). Endüstri Meslek Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Evlilik Uyumları ile Öğretmenlik Tutumları Arasındaki İlişki. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akçakoca, D. (2013). Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi-Oluşuna Etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akgün, A. G. R. ve Uluocak, Ö. G. G. P. (2010). Evlilikte Etkili İletişim ve Problem Çözme: Bir Toplum Merkezindeki Kadınlara Gerçekleştirilen Grup Çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(23).

- Aksoy, B. (2003). Problem Çözme Yönteminin Çevre Eğitiminde Uygulanması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14), 83-98.
- Arslan, C. (2005). Kişilerarası Çatışma Çözme ve Problem Çözme Yaklaşımlarının Yükleme Karmaşıklığı Açısından İncelenmesi. *Doktora Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Anar, B. (2011). Evli Ve Çalışan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Rollerini İle Evlilik Doyumu ve İş Doyumu İlişkisinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Bagby, R. M., Gilchrist, E. J., Rector, N. A., Dickens, S. E., Joffe, R. T., Levitt, A. ve Kennedy, S. H. (2001). The Stability and Validity Of The Sociotropy and Autonomy Personality Dimensions As Measured By The Revised Personal Style Inventory. *Cognitive Therapy and Research*, 25(6), 765-779.
- Balcı, S., ve Yılmaz, M. (2016). Çocukları Anaokuluna Devam Eden Annelere Verilen İletişim Becerileri Eğitiminin Ailenin İşlevlerine Etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(14).
- Balık, T. (2017). Sosyotropik ve Otonomik Kişilik Özelliklerine Sahip Yetişkinlerin Stresle Başa Çıkma Tarzı ve Ruhsal Belirtiler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Işık Üniversitesi.
- Baltacı, Ö. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Kaygı, Sosyal Destek ve Problem Çözme Yaklaşımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Doktora Tezi*, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Batık, M. V., ve Kalkan, M. (2017). Evlilikte Algılanan Sorun Çözme Becerileri ve Evlilik Doyumu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of the Human and Social Science Researches*, 6(5), 2630-2646.

- Beck, A. T. (1983). Cognitive Therapy of Depression: New Perspectives. *Treatment of Depression: Old Controversies and New Approaches*. New York: Raven Press.
- Beck A.T., Epstein, N. ve Harrison, R. (1983). Cognitions, Attitudes, and Personality Dimensions in Depression. *British Journal of Cognitive Psychotherapy*, 1, 1–16.
- Beck, A.T., Epstein, N., Harrison, R.P. ve Emery, G. (1983). Development of The Sociotropy-Autonomy Scale: A measure of Personality Factors in Psychopathology. Unpublished manuscript, University of Pennsylvania.
- Beck, A.T., Taylor, C. ve Robbins, M. (2003). Missing home: Sociotropy and Autonomy and Their Relationship to Psychological Distress and Homesickness in College Freshmen. *Anxiety, Stress and Coping*, 16(2), 155-166.
- Bieling, P. J., Beck, A. T. ve Brown, G. K. (2000). The Sociotropy–Autonomy Scale: Structure and Implications. *Cognitive Therapy and Research*, 24(6), 763-780.
- Biglan, A., Hops, H., Sherman, L., Friedman, L. S., Arthur, J. ve Osteen, V. (1985). Problem-Solving Interactions of Depressed Women and Their Husbands. *Behavior therapy*, 16(5), 431-451.
- Bozoğlan, B. (2015). Emeklilik Dönemi Doyumunun Yordayıcısı Olarak Yaşam Doyumu, Evlilik Doyumu ve Sosyal Destek. *ÇÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (1), 229-238.
- Bradbury, T.N. ve Fincham, F.D. (1988). Individual Difference Variables in Close Relationships: A Contextual Model in Marriage as an Integrative Framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(4), 713-721.

- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., ve Beach, S. R. (2000). Research On The Nature and Determinants of Marital Satisfaction: A Decade in Review. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 964-980.
- Budak, C. F. (2017). İnternet Bağımlılığının Yordayıcıları Olarak Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri ve Duygu Düzenleme Güçlüğü. (*Yüksek lisans tezi*). Işık Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Buss, D. M., Abbatt, M., Anglestner, A., Biagla, A., Blanco, A. ve Bruchan, M. (1990). "International Preferences in Selecting Mates": A study of 37 Cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 21, 5- 47.
- Canel, A. N. (2007). Ailede Problem Çözme, Evlilik Doyumu ve Örnek Bir Grup Çalışmasının Sınanması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Canel, A. N. (2012). Evlilik ve Aile Hayatı. *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İstanbul, Turkey*.
- Cingisiz, N. (2010). Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Duygusal Zekaları ile Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki. *Yüksek Lisans Tezi*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Clark, D. A., Beck, A. T. ve Brown, G. K. (1992). Sociotropy, Autonomy, and Life Event Perceptions in Dysphoric and Nondysphoric Individuals. *Cognitive Therapy and Research*, 16(6), 635-652.
- Curun, F., ve Çapkın, M. (2014). Romantik Kıskançlığın Bağlanma Stilleri, Benlik Saygısı, Kişilik Özellikleri ve Evlilik Doyumu Açısından Yordanması. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 34(1), 1-22.

- Çağ, P. (2011). Evli Bireylerde Eş Desteği Ve Evlilik Doyumu. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013A). Relational and Personal Predictors of Marital Satisfaction. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 13-23.
- Çakır, Z. (2013). Kadın Üniversite Öğrencilerinde Yeme Tutumlarının Mükemmeliyetçilik, Sosyotropi-Otonomi, Üstbilişler, Duygulara İlişkin İnançlar, Duygusal Zorlanmaya Toleranssızlık ve Kaçınma İle İlişkisi: Yatkınlaştırıcı ve Sürdürücü Faktörlere Dayalı Bir Model Önerisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çam, S. (2016). İletişim Becerileri Eğitimi Programının Öğretmen Adaylarının Ego Durumlarına ve Problem Çözme Becerisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(12).
- Çelik, M. (2006). Evlilik Doyum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çetin, A. (2008). Yaşlılarda Sosyotropi Otonomi Kişilik Özellikleri ve Depresyon. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çınar, L. (2008). Evlilik Doyumu: Cinsiyet Rollerini Ve Yardım Arama Tutumu. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çimen, Ş. E. (2007). Görücü Usulü ve Anlaşarak Evlenen Bireylerin Çeşitli Sosyal, Psikolojik Faktörler Yönünden Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Demiray, Ö. (2006). Evlilikte Uyumun Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Doğan, H. (2010). Evli bireylerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleriyle Evliliklerinde Çatışma Yaşama Durumları Arasındaki İlişki. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Dündar, S. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, R. L. (2005). Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Eskin, M. (2012). Factors Related to Marital Satisfaction and Views About Marital Therapy in Couples Applying for Marital Therapy. *Journal of Clinical Psychiatry*, 15(4), 226-237.
- Farahmand, Z., ve Ahmadiania, S. (2014). A Gender Study On The Relationship Between The Ways (Traditional and Modern) of Mate Selection and Marital Satisfaction of Families in Shiraz City.
- Feldman, H. (1964). Development of the Husband-Wife Eelationship: A Research Report. Ithaca, N.Y. : Cornell University. Mimeo.
- Fowers, B. J. (1993). Psychology as Public Philosophy: Anillustration of the Moral Dimension of Psychology with Marital Research. *Journal of Theoretical and Philosophical Psycholog*, 13 (2),124–136.
- Gelbal, S. (1991). Problem Çözme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(6).

- Goodman, C. (1999). Intimacy and Autonomy in Long Term Marriage. *Journal of Gerontological Social Work*, 32(1), 83-97.
- Gorski, J. ve Young, M. A. (2002). Sociotropy/Autonomy, Self-Construal, Response Style, and Gender in Adolescents. *Personality and Individual Differences*, 32(3), 463-478.
- Güven, N. (2005). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu ile İlişkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Hahlweg, K., Revenstorf, D. ve Schindler, L. (1984). Effects of Behavioral Marital Ttherapy on Couples' Communication and Problem-Solving Skills. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 52(4), 553
- Hatipoğlu, Z. (1993). The Role of Certain Demographic Variables and Marital Conflict in Marital Satisfaction of Husbands and Wives. *Unpublished Master Thesis*, Middle East Technical University, Ankara.
- Heidari, M., ve Shahbazi, S. (2016). Effect of Training Problem-Solving Skill on Decision-Making and Critical Thinking of Personnel at Medical Emergencies. *International Journal of Critical Illness and Injury Science*, 6(4), 182.
- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanterinin Üniversite Öğrencileri için Geçerliği, Güvenirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 3-13.
- Hortaçsu, N. (1991). *İnsan İlişkileri*. (1. Baskı). Ankara: İmge Yayınları.
- Izgar, A. (2009). Engelli Çocuğu Olan Ailelerin Sosyal Problem Çözme Becerileri ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Doktora Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- İmamoğlu, O. (1994), Değişim Sürecinde Aile; Evlilik İlişkileri Bireysel Gelişim ve Demokratik Değerler. *T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları*, Ankara.
- İşmen, A. E. (2001). Duygusal Zeka ve Problem Çözme.
- Jacobson, N. S. (1977). Problem Solving and Contingency Contracting in the Treatment of Marital Discord. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 45(1), 92.
- Jacobson, N. S. (1984). A Component Analysis of Behavioral Marital Therapy: The Relative Effectiveness of Behavior Exchange and Communication Problem-Solving Training. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 52(2), 295.
- Johnson, M. D., Cohan, C. L., Davila, J., Lawrence, E., Rogge, R. D., Karney, B. R. ve Bradbury, T. N. (2005). Problem-Solving Skills and Affective Expressions as Predictors of Change in Marital Satisfaction. *Journal of consulting and clinical psychology*, 73(1), 15.
- Johnson, S. M. ve Greenberg, L. S. (1985). Differential Effects of Experiential and Problem-Solving Interventions in Resolving Marital Conflict. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53(2), 175.
- Jun, W. H., ve Lee, G. (2017). The Role of Ego-Resiliency in the Relationship Between Social Anxiety and Problem Solving Ability Among South Korean Nursing Students. *Nurse Education Today*, 49, 17-21.
- Kalkan, M. ve Ersanli, E. (2008). The Effects of the Marriage Enrichment Program Based on the Cognitive-Behavioral Approach on the Marital Adjustment of Couples. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 8(3), 977-986.

- Kansız, M., ve Arkar, H. (2011). Mizaç ve Karakter Özelliklerinin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 24.
- Karahan, T. F. (2009). The Effects of a Couple Communication Program on the Conflict Resolution Skills and Active Conflict Tendencies of Turkish Couples. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 35(3), 220-229.
- Keleş, B. (2000). Eğitim Yöneticilerinde Sorun Çözme ve Denetim Odağı İlişkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kervancıoğlu, H. (2016). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmaların Evlilik Doyumunu Yordama Gücü. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kışlak, Ş. T. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(5).
- Kızılkaya, G. ve Askar, P. (2009). The Development of a Reflective Thinking Skill Scale Towards Problem Solving. *Eğitim ve Bilim*, 34(154), 82.
- Kublay, D. ve Oktan, V. (2015). Evlilik Uyumu: Değer Tercihleri ve Öznel Mutluluk Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44).
- Kurdek, L. A. (2000). The Link Between Sociotropy/Autonomy and Dimensions of Relationship Commitment: Evidence from Gay and Lesbian Couples. *Personal Relationships*, 7(2), 153-164.
- Küçükçelik, Z. M. (2015). İlişkiye Dair İnançlar ve Bilişsel Çarpıtmaların Evlilik Uyumuna Etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kwok, S. Y., Yeung, J. W., Low, A. Y., Lo, H. H., ve Tam, C. H. (2015). The Roles of Emotional Competence and Social Problem-Solving in the Relationship Between Physical Abuse and Adolescent Suicidal Ideation in China. *Child abuse and neglect*, 44, 117-129.
- Landry, S. H., Smith, K. E. ve Swank, P. R. (2006). Responsive Parenting: Establishing Early Foundations for Social, Communication, and Independent Problem-Solving Skills. *Developmental Psychology*, 42(4), 627.
- Lavner, J. A., ve Clark, M. A. (2017). Workload and Marital Satisfaction Over Time: Testing Lagged Spillover and Crossover Effects During the Newlywed Years. *Journal of Vocational Behavior*, 101, 67-76.
- Lichter, D. T., ve Carmalt, J. H. (2009). Religion and Marital Quality Among Low-Income Couples. *Social Science Research*, 38(1), 168-187.
- Lynch, T. R., Robins, C. J. ve Morse, J. Q. (2001). Couple Functioning in Depression: The Roles of Sociotropy and Autonomy. *Journal of Clinical Psychology*, 57(1), 93-103.
- Malak, A. G. B. ve Üstün, B. (2011). Hemşirelerin Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri ve Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 18(2), 001-016.
- Mazure, C. M., Raghavan, C., Maciejewski, P. K., Jacobs, S. C. ve Bruce, M. L. (2001). Cognitive–Personality Characteristics as Direct Predictors of Unipolar Major Depression. *Cognitive Therapy and Research*, 25(2), 215-225.
- McDaniel, B. T., Drouin, M., ve Cravens, J. D. (2017). Do You Have Anything to Hide? Infidelity-Related Behaviors on Social Media Sites and Marital Satisfaction. *Computers in Human Behavior*, 66, 88-95.

- McNulty, J. K. ve Russell, V. M. (2010). When “Negative” Behaviors are Positive: A Contextual Analysis of the Long-Term Effects of Problem-Solving Behaviors on Changes in Relationship Satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 98(4), 587.
- Newman, J. L., Fuqua, D. R., Gray, E. A., ve Choi, N. (2009). Sociotropy, Autonomy, and Masculinity/Femininity: Implications for Vulnerability to Depression. *Psychological Reports*, 104(2), 549-557.
- Nichols, M. P. (2013). *Aile Terapisi: Kavramlar ve Yöntemler*. Kaknüs Yayınları.
- Olgun, N., Öntürk, Z. K., Karabacak, Ü., Aslan Eti, F., ve Serbest, Ş. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri: Bir Yıllık İzlem Sonuçları.
- Oğuztürk, Ö., Akça, F., ve Şahin, G. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Umutsuzluk Düzeyi ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Üzerinden İncelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 14, 173-184.
- Otacıoğlu, S. G. (2008). Müzik Öğretmenlerinin Sosyotropik ve Otonomik Kişilik Özellikleri İle Depresyon Düzeyleri Üzerine İlişkisel Bir Araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 35-50.
- Otani, K., Suzuki, A., Kamata, M., Matsumoto, Y., Shibuya, N., ve Sadahiro, R. (2012). Interpersonal Sensitivity is Correlated with Sociotropy but not with Autonomy in Healthy Subjects. *The Journal of nervous and mental disease*, 200(2), 153-155.
- Otani, K., Suzuki, A., Matsumoto, Y., ve Shirata, T. (2018). Marked Differences in Core Beliefs About Self and Others, Between Sociotropy and Autonomy: Personality Vulnerabilities in the Cognitive Model of Depression. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 14, 863.

- Ödemiş, H. (2008). İlköğretim Öğretmenlerinin İş Tatminleri ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öğülmüş, S. (2004). *Ben Sorun Çözebilirim: Kişilerarası Sorun Çözme Becerileri ve Eğitimi* (2. baskı). Ankara: Babil Yayıncılık.
- Öğülmüş, S. (2006). Okullarda Şiddet ve Alınabilecek Önlemler. *Eğitime Bakış*, 2 (7), 16-24.
- Özer, A. ve Güngör, H.C. (2012). Yükleme Tarzları, Bağlanma Stilleri ve Kişilik Özelliklerine Göre Evlilik Uyumu. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2).
- Özdemir, E. (2015). Factors Affecting Depression in Clinical and Non-Clinical Samples: Early Maladaptive Schemas and Sociotropy Autonomy Personality Traits. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Öztürk, C. Ş. ve Arkar, H. (2014). Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkiler.
- Polat, D. (2006). Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.
- Raeisei, A., Mojahed, A. ve Bakhshani, N. M. (2015). The Relationship Between Personality Styles of Sociotropy and Autonomy with Suicidal Tendency in Medical Students. *Global Journal of Health Science*, 7(3), 345.

- Rıza, S. Ö. (2016). Evli Bireylerin Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejilerinin Psikolojik İyi Oluşları ve Evlilik Doyumları ile İlişkisinin İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Işık Üniversitesi.
- Sancaktar, N. (2016). Yeni Evlenen ve Uzun Süredir Evli Olan Çiftlerin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Düzeylerinin Öznel İyi Oluş ve Evlilik Doyumu Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Scott, J., Harrington, J., House, R. ve Ferrier, I. N. (1996). A Preliminary Study of the Relationship Among Personality, Cognitive Vulnerability, Symptom Profile, and Outcome in Major Depressive Disorder. *Journal of Nervous and Mental Disease*.
- Sergici, M. (2013). Sigara İçen Üniversite Öğrencilerinde Kontrol Odağı İle Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sevim, S. A. (2016). Evlilik İlişkisini Geliştirme Programları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(11).
- Sato, T. ve McCann, D. (1998). Individual Differences in Relatedness and Individuality: An Exploration of Two Constructs. *Personality and Individual Differences*, 24(6), 847-859.
- Sato, T. ve McCann, D. (2000). Sociotropy–Autonomy and the Beck Depression Inventory. *European Journal of Psychological Assessment*, 16(1), 66.
- Sato, T. ve McCann, D. (2007). Sociotropy–Autonomy and Interpersonal Problems. *Depression and Anxiety*, 24(3), 153-162.

- Sato, T., ve Gonzalez, M. A. (2009). Interpersonal Patterns in Close Relationships: The Role of Sociotropy–Autonomy. *British Journal of Psychology*, 100(2), 327-345.
- Sezen, L. (2005). Türkiye'de Evlenme Biçimleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11(27).
- Sığırcı, A. (2010). Evli Bireylerde Bağlanma Biçimleri ve Evliliğe Dair İnançların Evlilik Doyumu ile İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İnönü Üniversitesi.
- Sone, T., Kawachi, Y., Abe, C., Otomo, Y., Sung, Y. W. ve Ogawa, S. (2017). Attitude and Practice of Physical Activity and Social Problem-Solving Ability Among University Students. *Environmental Health and Preventive Medicine*, 22(1), 18.
- Soylu, Y., ve Kağnıcı, D. Y. (2015). Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, İletişim ve Çatışma Çözme Stillere Göre Yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43).
- Solmaz, S. A., Türkay, O. ve Korkutata, Ç. E. V. A. (2012). Sosyotropi Ve Otonomi Kişilik Özelliklerinin Turizmde Kariyer Yapma Dsteği Üzerindeki Etkileri. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3, 47-70.
- Sullivan, K. T., Pasch, L. A., Johnson, M. D. ve Bradbury, T. N. (2010). Social Support, Problem Solving, and the Longitudinal Course of Newlywed Marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 98(4), 631.
- Şahin, H. N., Batıgün, A. D., ve Koç, V. (2011). Kişilerarası Tarz, Kendilik Algısı, Öfke ve Depresyon. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(1), 17-25.

- Şahin, N., ve Ulusoy, M., (1993). Exploring The Sociotropy-Autonomy Dimensions in a Sample of Turkish Psychiatric in Patients, *Journal of Clinic Psychology*, (Nov.) 49(6), 751763.
- Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2008). Bazı Sosyo-Ekonomik ve Demografik Değişkenler ile İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 13(13).
- Taycan, S. E. ve Kuruoğlu, A. Ç. (2014). Evlilik Uyumu ile Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(1), 9-18.
- Teachman, J. D., Polonko, K. A. ve Scanzoni, P. (1987). Democracy of the Family. Handbook of Marriage and the Family. (pp.3-36) *Newyork: Plenum*.
- Tezer, E. (2016). Evlilik ve İş Doyumu İlişkisi: İkili Çatışmalar ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(5).
- Tezer, E. (2016). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7).
- Tosyalı, M. (2010). Evli Bireylerde Bağımlı ve Özerk (Sosyotropik-Otonomik) Kişilik Özellikleri, Empati ve Mutluluk Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tutarel, Ş. Ve Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *3P Dergisi*, 7 (1), 50-57.

- Tümkaya, S. ve İflazoğlu, U. A. (2000). . . Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Otomatik Düşünce ve Problem özme Düzeylerinin Bazı Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(6).
- Twenge, J. M., Campbell, W. K. ve Foster, C. A. (2003). Parenthood and Marital Satisfaction: A Meta-analytic Review. *Journal of Marriage and Family*, 65(3), 574-583.
- nc, S. (2007). Duygusal Zeka ve Evlilik Doyumu İlişki. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Williams, K. (2003). Has the Future of Marriage Arrived? A Contemporary Examination of Gender, Marriage, and Psychological Well-being. *Journal of Health and Social Behavior*, 44(4), 470.
- Yalçın, H. (2014). Evlilik Uyumu İle Sosyodemografik Özellikler Arasındaki İlişki.
- Yalçın, B., Tetik, S. ve Açıkgöz, A. (2010). Yüksekokul Öğrencilerinin Problem özme Becerisi Algıları ile Kontrol Odağı Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2).
- Yamamura, E. (2011). Different Effects of Social Capital on Health Status Among Residents: Evidence from Modern Japan. *The Journal of Socio-Economics*, 40(5), 475-479.
- Yıldız, A. (2013). Anne Baba Tutumları ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Yıldız, M. A. ve Baytemir, K. (2016). A Mediation Role of Self-esteem in the Relationship Between Marital Satisfaction and Life Satisfaction in Married Individuals. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 67-80.
- Yılmaz, H. A. ve Hovardaoğlu, S. (2015). Relevance of Components of Investment Model and Some Variables in Close Relationships with High and Low Self-monitoring. *Journal of Human Sciences*, 12(2), 932-949.
- Zhang, Z. ve Hayward, M. D. (2006). Gender, the Marital Life Course, and Cardiovascular Disease in Late Midlife. *Journal of Marriage and Family*, 68(3), 639-657.
- Ziaee, T., Jannati, Y., Mobasheri, E., Taghavi, T., Abdollahi, H., Modanloo, M. Ve Behnampour, N. (2014). The Relationship Between Marital and Sexual Satisfaction Among Married Women Employees at Golestan University of Medical Sciences, Iran. *Iranian journal of psychiatry and behavioral sciences*, 8(2), 44.

EKLER

EK A: Sosyodemografik Veri Formu

1. Aşağıdakilerden hangisi bir mevsimdir?

Haziran

Ocak

İlkbahar

Temmuz

2. Yaşınız:

3. Cinsiyet:

Kadın () Erkek ()

4. Eş İle Yaşama Durumu

Birlikte () Ayrı ()

5. Kimlerle yaşıyorsunuz?

Eşim ve ben ()

Eşim, ben ve çocuklar ()

Eşim, ben ve benim aile büyüklerim ()

Eşim, ben ve eşimin aile büyükleri ()

6. Gelir durumunuz sizce nasıl?

Kötü ()

Orta ()

İyi ()

7. Eşinizle nasıl evlendiniz?

Görücü usulü ()

Kaçarak ()

Flört ()

Görücü usulü+flört ()

8. Kaç yıldır evlisiniz?

9. Kaçınıcı evliliğiniz

İlk ()

İkinci ()

Üç ve üzeri ()

10. Aşağıdakilerden hangisi hayvandır?

Mektup ()

Tavşan ()

Deniz ()

Gökyüzü ()

11. Çocuğunuz var mı?

Evet ()

Hayır ()

12. Var ise kaç tane çocuğunuz var?

13. Eğitim durumunuz:

Okuma yazma bilen ()

İlkokul mezunu ()

Ortaokul mezunu ()

Lise mezunu ()

Lisans mezunu ()

Lisansüstü ()

14. Mesleğiniz nedir?

15. Şu anda çalışıyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

16. Daha önce psikolojik veya psikiyatrik bir tedavi gördünüz mü?

Evet ()

Hayır ()

17. Evet ise halen kullandığınız psikiyatrik bir ilaç var mı?

Evet ()

Hayır ()

18. Ailenizde psikolojik veya psikiyatrik bir tedavi gören var mı?

Evet ()

Hayır ()

19. Evet ise halen kullandığı psikiyatrik bir ilaç var mı?

Evet ()

Hayır ()

EK B: Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

1. Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

* * * * *

Çok Mutsuz

Mutlu

Çok Mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki **anlaşma ya da anlaşmazlık** derecesini yaklaşık olarak (**X**) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığı mız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
2. Aile bütçesini idare etme	()	()	()	()	()	()
3. Boş zaman etkinlikleri	()	()	()	()	()	()
4. Duyguların ifadesi	()	()	()	()	()	()
5. Arkadaşlar	()	()	()	()	()	()
6. Cinsel ilişkiler	()	()	()	()	()	()
7. Toplumsal kurallara uyma(doğru, iyi veya uygun davranış)	()	()	()	()	()	()

8. Yaşam felsefesi () () () () () ()

9. Eşin akrabalarıyla anlaşma () () () () () ()

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

- () Erkeğin susması ile
() Kadının susması ile
() Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- () Hepsini
() Bazılarını
() Çok azını
() Hiç birini

12. Boş zamanlarımızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
() Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini yapmayı tercih eder?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
() Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- () Sık sık
() Arada sırada
() Çok seyrek
() Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz;

- () Aynı kişiyle evlenirdiniz
() Farklı bir kişiyle evlenirdiniz
() Hiç evlenmediniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

- () Hemen hemen hiçbir zaman
() Nadiren
() Çoğu konularda
() Her konuda

EK C: Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSOTÖ)

Bu ölçek, insanların insanlarla olan etkileşim biçimini/tarzını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen aşağıdaki cümlelerin her birini okuduktan sonra, o cümlenin sizin kişiliğinizi ne ölçüde tanımladığını değerlendirin ve yanındaki uygun yeri işaretleyin. Bu davranışların “doğru” ya da “yanlış” diye bir değerlendirmesi yoktur. Size uygun olan seçeneklere (X) işareti koymanız yeterlidir.

Aşağıda verilen ifadeler ile ilgili yan tarafta verilen kutucuklardan size uygun olanını işaretleyiniz.

	Hiç tanımlamıyor	Biraz tanımlıyor	İyi tanımlıyor	Oldukça iyi tanımlıyor	Çok İyi tanımlıyor
1. Kendimi diğer insanlara hep iyi davranmak zorundaymış gibi hissederim.					
2. Özgür ve bağımsız olmak benim için çok önemlidir.					
3. İyi bir iş yaptığımda bunu benim bilmem, başkalarının bilmesinden daha önemlidir.					
4. Yaşadığım güzel olayları başka insanlarla paylaştığımda o olaylar bana daha güzel gelir.					
5. Diğer insanların duygularını incitmekten korkarım.					
6. İnsanlar benim davranışlarımı ya da yaptığım işleri yönetmeye kalkarlarsa rahatsız olurum.					
7. İnsanlara “hayır” demek bana zor gelir.					
8. Hafta sonlarında başkalarıyla birlikte olacağım bir etkinlik planlamazsam kendimi kötü hissederim.					
9. Bir grubun üyesi olmaktansa, kendine özgü bir birey olmayı daha değerli görürüm.					
10. Kendimi hasta hissettiğim zaman yalnız kalmayı tercih ederim.					
11. İnsanlar zayıf yönlerimi, hatalarımı bilirlerse, beni sevmeyecekler diye endişelenirim.					

	Hiç tanımlıyor	Biraz tanımlıyor	İyi tanımlıyor	Oldukça iyi tanımlıyor	Çok İyi tanımlıyor
12. Bir konuda kendimi haklı görüyorsam, başkalarının hoşuna gitmese de düşünce ve duygularımı açıkça söylemekten çekinmem.					
13. Misafirlikteyken sadece oturup konuşmaktan rahatsız olurum. Bunun yerine, bir şeyler yapmayı isterim.					
14. Bir işte insanın kendi amaçlarına ve standartlarına ulaşması, diğer insanların koyduğu standartlara ulaşmasından daha önemlidir.					
15. Diğerlerini memnun etmek için kendime ters düşen işler yapmam					
16. Yalnız başıma uzun yürüyüşler yapmaktan hoşlanırım.					
17. Diğer insanların beni sevmeleri, önemli başarılar elde etmemden daha önemlidir.					
18. Bir lokantada kendi başıma akşam yemeği yemek beni rahatsız eder.					
19. Hayatımdaki bir insanın bana gerçekten ilgi duyduğunu hissetmezsem yaptığım işlerden zevk almam.					
20. Bir şey yapmaya karar verirken başka kişilerin düşüncelerinden etkilenmem.					
21. Kalkıp istediğim yere gidebilme özgürlüğüne sahip olmak benim için çok önemlidir.					
22. İşimde başarılı olmak, benim için arkadaş edinmekten daha önemlidir.					
23. Duygularımı kontrol altında tutmanın önemli olduğuna inanırım.					
24. Diğer insanların yanındayken, benden ne beklediklerinden emin olmazsam rahatsız olurum.					
25. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmelerinden daha rahat kabul ederim.					
26. İlk defa gideceğim bir yeri tek başıma ziyaret etmek, benim için eğlenceli olmaz.					
27. Eğer bir arkadaşım beni uzun süre aramazsa, beni unuttuğunu düşünerek endişelenirim.					

	Hiç tanımlamıyor	Biraz tanımlıyor	İyi tanımlıyor	Oldukça iyi tanımlıyor	Çok İyi tanımlıyor
28. Diğer insanlarla yakın ilişkiler içinde olmaktansa, sürekli çalışıp iş çıkarmak benim için daha önemlidir.					
29. Beni sevmediklerini bildiğim insanların yanında rahatsız olurum.					
30. Bir amaç benim için önemliyse, diğer insanları rahatsız etse bile o amaca ulaşmaya çalışırım.					
31. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.					
32. Bir amaca ulaştığım zaman insanlardan gelecek övgülerden çok, o amaca ulaşmaktan ötürü memnunluk duyarım.					
33. Diğer insanların hoşlanmayacağını düşünerek söyleyeceğim şeyleri dikkatlice seçerim.					
34. Geceleri evde tek başıma kaldığımda, kendimi yalnız hissederim.					
35. Sık sık ailemi ya da arkadaşlarımı düşündüğümü fark ederim.					
36. Kendi planlarımı kendim yapmayı tercih ederim, böylece diğerleri tarafından kontrol edilmem.					
37. Çevremde başka insanların olmasına ihtiyaç duymadan, bütün bir gün rahatça tek başıma kalabilirim.					
38. Biri benim dış görünüşümü eleştirdiğinde, diğer insanların da beni çekici bulmayacaklarını düşünürüm.					
39. Bir işi bitirmek, insanların o konuda nasıl tepki göstereceklerini düşünüp endişelenmekten daha önemlidir.					
40. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.					
41. Özel hayatıma karışıldığını düşündüğüm için, özel soruları yanıtlamayı sevmem.					
42. Bir sorunum olduğunda, başkalarının beni etkilemelerine izin vermektense, sorunu kendi başıma düşünüp bir çözüm bulmayı tercih ederim.					
43. İnsanlar kişiler arası ilişkilerde genellikle, birbirlerinden çok şey beklemektedirler.					

	Hiç tanımlamıyor	Biraz tanımlıyor	İyi tanımlıyor	Oldukça iyi tanımlıyor	Çok İyi tanımlıyor
44. Yeni tanıştığım bir kişinin beni beğendiğini ya da sevdiğini anlayamazsam rahatsız olurum.					
45. Diğer insanların hedeflerini kabul etmektense, kendi hedeflerimi ve standartlarımı kendim belirlemeyi tercih ederim.					
46. Başkalarını rahatsız ettiğimi düşünmek bana kaygı verir.					
47. Diğerleri tarafından beğenilip/sevilmek ve onaylanmak benim için önemlidir.					
48. Bir işi bitirmek, bana göre o iş için verilecek ödülден daha zevklidir.					
49. Diğer insanlarla yakın ilişkiler kurduğumda kendimi emniyette hissederim.					
50. Diğer insanlarla beraber olduğumda, onların benimle birlikte olmaktan hoşlanıp hoşlanmadıklarını anlamak için ipuçları ararım.					
51. Yalnız başıma uzaklara gidip, yeni yerler keşfetmeyi, araştırmayı severim.					
52. Herhangi bir kişinin bana kızdığını düşünsem de özür dilemek istemem.					
53. Başıma tatsız bir olay gelirse, başvuracağım bir yakınımın olduğundan emin olmak isterim.					
54. Uzun bir toplantıda sonuna kadar oturmak zorunda kalırsam, kendimi hapsedilmiş gibi hissederim.					
55. İnsanların benim özel hayatıma ait konularda soru sormalarından ya da fikir vermelerinden hoşlanmam.					
56. Diğerlerinden farklı olmak beni rahatsız eder.					
57. Bence bir hapishanede bulunmanın en zor yanı, özgürce dolaşamamaktır.					
58. Yaşlanmanın en kötü yanı yalnız kalmaktır.					
59. Sevdiğim bir insanın öleceğini düşünerek çok endişelenirim.					
60. Diğer insanlar beni reddedecek olsa bile haklarımı savunmaya devam ederim.					

EK D: Evlilikte Problem Çözme Ölçeği

Aşağıda evlilikte karşılaştığınız problemleri (sorunları) çözme konusunda kendinizi nasıl gördüğünüze ilişkin 9 soru bulunmaktadır. Bu soruların her birinin karşısında 1'den 5'e kadar sayılar yer almaktadır. Her cümleyi dikkatlice okuyunuz ve evlilikte karşılaştığınız problemleri (sorunları) çözme becerinizi nasıl algılıyorsanız buna en uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz.

1	Diğer çiftlere kıyasla, kendi sorun çözme becerinizden ne kadar eminsiniz?	Hiç emin değil (1) (2) (3) (4) (5) Çok emin
2	Çözümlerinizi, ilişkideki sorunlarda ne derece etkilidir?	Çok etkisiz (1) (2) (3) (4) (5) Çok etkili
3	Eşinize, bir sorun için bir çözüm önerme konusunda, kendinizi ne kadar rahat hissedersiniz?	Çok rahatsız (1) (2) (3) (4) (5) Çok rahat
4	İlişkinizde karar verme sürecine ne kadar katkınız olur?	Hiç (1) (2) (3) (4) (5) Çok
5	Evliliğinizde karar verme sürecinden ne kadar mutlusunuz?	Çok mutsuz (1) (2) (3) (4) (5) Çok mutlu
6	Eşinizle sorunları tartışırken, eşiniz sizin duygularınızı ne kadar iyi anlar?	Asla (1) (2) (3) (4) (5) Her zaman
7	Sorunlara getirilen çözümlerden ne kadar memnunsunuz?	Hiç memnun değil (1) (2) (3) (4) (5) Çok memnun
8	Eşinizle birlikte sorun çözmeye çalışmak konusunda kendinizi ne kadar rahat hissediyorsunuz?	Çok rahatsız (1) (2) (3) (4) (5) Çok rahat
9	Bir çift olarak ilişkideki farklılıklar ya da sorunları çözme konusunda kendinizi nasıl değerlendirirsiniz?	Çok etkisiz (1) (2) (3) (4) (5) Çok etkili

EK E: Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)

Aşağıda gruplar halinde bazı cümleler yazılıdır. Her gruptaki cümleleri dikkatle okuyunuz. BUGÜN DAHİL GEÇEN HAFTA içinde kendinizi nasıl hissettiğinizi en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Seçtiğiniz cümlelerin yanındaki numarayı daire içine alınız. Bir grupta, durumunuzu tanımlayan birden fazla cümle varsa, her birini daire içine alarak işaretleyiniz. Seçiminizi yapmadan her gruptaki cümlelerin hepsini dikkatle okuyunuz.

1.	☐ Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum. ☐ Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum. ☐ Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum. ☐ O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.
2.	☐ Gelecek hakkında mutsuz ve karamsar değilim. ☐ Gelecek hakkında karamsarım. ☐ Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok. ☐ Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.
3.	☐ Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum. ☐ Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum. ☐ Geçmişe baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum. ☐ Kendimi tümüyle başarısız biri olarak görüyorum.
4.	☐ Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum. ☐ Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum. ☐ Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor. ☐ Her şeyden sıkılıyorum.
5.	☐ Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum. ☐ Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum. ☐ Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum. ☐ Kendimi her zaman suçlu hissediyorum..
6.	☐ Kendimden memnunum. ☐ Kendi kendimden pek memnun değilim. ☐ Kendime çok kızıyorum. ☐ Kendimden nefret ediyorum.
7.	☐ Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum. ☐ Zayıf yanların veya hatalarım için kendi kendimi eleştiririm. ☐ Hatalarımdan dolayı ve her zaman kendimi kabahatli bulurum. ☐ Her aksilik karşısında kendimi hatalı bulurum.
8.	☐ Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok. ☐ Zaman zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm olur. Fakat yapmıyorum. ☐ Kendimi öldürmek isterdim. ☐ Fırsatımı bulsam kendimi öldürürdüm.
9.	☐ Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor. ☐ Zaman zaman içimden ağlamak geliyor. ☐ Çoğu zaman ağlıyorum. ☐ Eskiden ağlayabilirdim şimdi istesem de ağlayamıyorum.
10.	☐ Şimdi her zaman olduğumdan daha sinirli değilim. ☐ Eskisine kıyasla daha kolay kızıyor ya da sinirleniyorum. ☐ Şimdi hep sinirliyim. ☐ Bir zamanlar beni sinirlendiren şeyler şimdi hiç sinirlendirmiyor.

11.	☐ Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim. ☐ Başkaları ile eskiden daha az konuşmak, görüşmek istiyorum. ☐ Başkaları ile konuşma ve görüşme isteğimi kaybetmedim. ☐ Hiç kimseyle konuşmak görüşmek istemiyorum.
12.	☐ Eskiden olduğu kadar kolay karar verebiliyorum. ☐ Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum. ☐ Karar verirken eskisine kıyasla çok güçlük çekiyorum. ☐ Artık hiç karar veremiyorum.
13.	☐ Aynada kendime baktığımda değişiklik görmüyorum. ☐ Daha yaşlanmış ve çirkinleşmişim gibi geliyor. ☐ Görünüşümün çok değiştiğini ve çirkinleştiğimi hissediyorum. ☐ Kendimi çok çirkin buluyorum.
14.	☐ Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum. ☐ Bir şeyler yapabilmek için gayret göstermem gerekiyor. ☐ Herhangi bir şeyi yapabilmek için kendimi çok zorlamam gerekiyor. ☐ Hiçbir şey yapamıyorum.
15.	☐ Her zamanki gibi iyi uyuyabiliyorum. ☐ Eskiden olduğu gibi iyi uyuyamıyorum. ☐ Her zamankinden 1-2 saat daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum. ☐ Her zamankinden çok daha erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.
16.	☐ Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum. ☐ Her zamankinden daha çabuk yoruluyorum. ☐ Yaptığım her şey beni yoruyor. ☐ Kendimi hemen hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun hissediyorum.
17.	☐ İştahım her zamanki gibi. ☐ İştahım her zamanki kadar iyi değil. ☐ İştahım çok azaldı. ☐ Artık hiç iştahım yok.
18.	☐ Son zamanlarda kilo vermedim. ☐ İki kilodan fazla kilo verdim. ☐ Dört kilodan fazla kilo verdim. ☐ Altı kilodan fazla kilo vermeye çalışıyorum. ☐ () Daha az yiyerek kilo vermeye çalışıyorum. ☐ () Daha az yiyerek kilo vermeye çalışmıyorum.
19.	☐ Sağlığım beni fazla endişelendirmiyor. ☐ Ağrı, sancı, mide bozukluğu veya kabızlık gibi rahatsızlıklar beni endişelendiriyor. ☐ Sağlığım beni endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zorlaşıyor. ☐ Sağlığım hakkında o kadar endişeliyim ki başka hiçbir şey düşünemiyorum.
20.	☐ Son zamanlarda cinsel konulara olan ilgimde bir değişme fark etmedim. ☐ Cinsel konularla eskisinden daha az ilgiliyim. ☐ Cinsel konularla şimdi çok daha az ilgiliyim. ☐ Cinsel konular olan ilgimi tamamen kaybettim.
21.	☐ Bana cezalandırılmışım gibi gelmiyor. ☐ Cezalandırılabilceğimi seziyorum. ☐ Cezalandırılmayı bekliyorum. ☐ Cezalandırıldığımı hissediyorum.

ÖZGEÇMİŞ

Tuğçe KAYIŞ; 1993 yılında İstanbul'da doğdu. 2016 yılında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Fen edebiyat Fakültesi, Psikoloji bölümünden yüksek onu derecesi ile mezun oldu. Lisans eğitimi süresince; yurtiçi projelerde gönüllü olarak yer almış olup akademik çalışmalara da katkıda bulunmuştur. Lisans eğitiminde; Üstün Dökmen Küçük Şeyler Anaokulu, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Hümanite Psikiyatri ve Çapa Tıp Fakültesi/KLP Ana Bilim Dalı Kliniğinde gönüllü olarak stajlar yapmıştır. Çocuk değerlendirme testleri adı altında, Goodenough Harris Bir İnsan Çiz Testi, Bender Gestalt Görsel Motor Algılama Testi, Luisa Duss Psikiyatrik Öykü Tamamlama Testi, Porteus Labirentleri Zeka Testi, Kent E.G.Y. Testi, Catell 2A Zeka Testi, Metropolitan Okul Olgunluğu Testi ve Amerika P.D. Hiperaktivite Ölçeği eğitimini Klinik ve Adli Psikoloji Derneğinden onaylı uygulayıcı belgesi ile aldı. Dr. Öğr. Üyesi Rukiye Hayran tarafından verilen Pozitif Psikoterapi eğitimini tamamlamıştır. 2016 yılında Enka Okulları'nda özel öğrencilere destek olmak amacıyla psikolog olarak çalışmaya başlamış ve halen çalışmaya devam etmektedir. 2016 yılında Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Bilim Dalı'nda yüksek lisans programına başladı. Yüksek Lisans eğitimi süresince Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde uzmanlık stajlarını tamamlamış olup yüksek lisansının son senesinde süpervizyon eşliğinde danışan görmeye başlamıştır.